

**สรุปประเด็น
ความเห็น
และความเห็นแย้ง
ในการพิจารณาของ
คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
(เล่ม 2)**

ISBN

974-8055-61-2

ฝ่ายงานตุลาการรัฐธรรมนูญ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

โดยที่บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนุญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนุญ ตามรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นศาลรัฐธรรมนุญจนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนุญ นั้น ปรากฏว่าในช่วงระยะเวลาที่คณะตุลาการรัฐธรรมนุญทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนุญดังกล่าว ได้มีการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนุญพิจารณาวินิจฉัย จำนวน ๔ เรื่อง และแต่ละเรื่องที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนุญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดนั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป ดังนั้นประเด็นต่าง ๆ ในการพิจารณาตลอดจนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนุญในเรื่องดังกล่าว จึงนับได้ว่ามีประโยชน์เป็นอย่างมากในการศึกษา ค้นคว้า และยึดถือเป็นบรรทัดฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้เล็งเห็นในความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงได้รวบรวมมูลเหตุความเป็นมาในการเสนอความเห็นและคำฟ้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนุญพิจารณาวินิจฉัย สรุปความเห็นของตุลาการศาลรัฐธรรมนุญในการพิจารณาแต่ละคดี รวมถึงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนุญไว้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง แก่สมาชิกวุฒิสภา นิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ซึ่งถือเป็นการสรุปประเด็นความเห็นและความเห็นแย้งของคณะตุลาการรัฐธรรมนุญ เล่มที่ ๒ ต่อจากเล่มแรกที่ได้จัดทำในเดือนมิถุนายน ๒๕๔๐ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้คงเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจบ้างพอสมควร

(ศาสตราจารย์ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สิงหาคม ๒๕๔๑

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

มูลเหตุความเป็นมาในการยื่น ความเห็น และคำฟ้องเพื่อขอให้
คณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัย และสรุปความเห็นในการพิจารณา ๑

๑. ความเห็น

๑.๑ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ
วุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ ..... ๑

๑.๒ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและวุฒิสภาตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๒๕๕ ..... ๗

๑.๓ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหา
และการคัดเลือกนายอักษะ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ ๑๔

๒. คำฟ้อง

๒.๑ เรื่อง ผิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ..... ๒๑

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ภาคผนวก ๑

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ความเห็น

- ๑.๑ เรื่อง ความเห็นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ศาลรัฐธรรมนูญ
ไม่รับความเห็นไว้พิจารณา แต่ให้ทำเป็นหนังสือแจ้ง
ประธานวุฒิสภา) ๒๕
- ๑.๒ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑ เรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
และวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ ..... ๒๘
- ๑.๓ คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๑ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเกี่ยวกับ
การดำเนินการสรรหาและการคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน
เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์..... ๘๐

๒. คำฟ้อง

- ๒.๑ คำฟ้องเรื่อง ผิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
(ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา แต่ให้ทำเป็นหนังสือแจ้ง
ผู้ยื่นคำฟ้อง) ๑๒๗

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ภาคผนวก ๒

- รายชื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญ
(ชุดแรก) ตามมาตรา ๓๒๐ ..... ๑๒๙

มูลเหตุความเป็นมาในการเสนอความเห็นและคำฟ้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและสรุปความเห็นในการพิจารณา

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๐ ได้กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ จนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนูญ และในช่วงระยะเวลาที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทเฉพาะกาลนี้ ได้มีการเสนอความเห็นและคำฟ้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รวม ๔ เรื่อง ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

๑. ความเห็น ๓ เรื่อง

๒. คำฟ้อง ๑ เรื่อง

โดยมีรายละเอียดของความเห็นหรือคำฟ้องดังต่อไปนี้ คือ

๑. ความเห็น

ในจำนวนความเห็นที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยทั้ง ๓ เรื่อง นั้น เป็นความเห็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งมีองค์กรต่าง ๆ เสนอมาจำนวน ๒ เรื่อง คือ วุฒิสภาเสนอ ๑ เรื่อง และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมา ๑ เรื่อง ส่วนอีก ๑ เรื่อง เป็นเรื่องที่ประธานรัฐสภาใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เสนอมาโดยมีรายละเอียดของเรื่องที่เสนอ ดังนี้

๑.๑ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (วุฒิสภาเป็นผู้เสนอ)

มูลเหตุแห่งการเสนอความเห็น เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๐ นายพรยุทธธรรมดำรง และสมาชิกวุฒิสภา รวม ๒๑ คน ได้เข้าชื่อร่วมกันเสนอญัตติต่อประธานวุฒิสภา เพื่อขอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งต่อมา ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่หนึ่ง (สมัยวิสามัญ) วันศุกร์ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ที่ประชุมได้มีมติให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประธานวุฒิสภาจึงได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อเท็จจริงตามที่วุฒิสภากล่าวอ้างในการเสนอความเห็นเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น คือ

กรณีที่ ๑ เกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) ซึ่งมาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา ที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๕ คน และตามมาตรา ๒๕๕ (๒) ซึ่งมาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๒ คน นั้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองประเภทดังกล่าวนี้ วุฒิสภาในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะดำเนินการพิจารณาถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ได้กว้างขวางมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกรณียกเลิกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสภา นิติศาสตร์ ตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสภา รัฐศาสตร์ ตามมาตรา ๒๕๕ (๔) ตามลำดับ

นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๓๕ ยังได้กำหนดเป็นหลักการว่า ในกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาเลือกแต่งตั้งให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป ซึ่งจากหลักการในส่วนนี้

คณะกรรมการธิการของวุฒิสภาที่ได้ตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๓๕ จะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) และ (๒) รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาของวุฒิสภาในอันที่จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งนั้น มีกว้างขวางมากน้อยเพียงใด

กรณีที่ ๒ นอกจากกรณีวุฒิสภามีอำนาจหรือไม่ ในการพิจารณาถึงบุคคลตามที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกตามมาตรา ๒๕๕ (๑) และตามที่ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกตามมาตรา ๒๕๕ (๒) แล้ว ยังมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ซึ่งได้บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีเลือกบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อตนได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๖๑ มาใช้บังคับ”

ในกรณีดังกล่าวนี้ คำว่า “ซึ่งจะต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก” มีความหมายเป็นประการใด กล่าวคือ

- (๑) นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกแล้วแต่กรณี หรือ
- (๒) นับแต่วันที่ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา ๒๕๗

หมายเหตุ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตาม รัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานวุฒิสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

ประเด็นในการพิจารณา

ก่อนเริ่มพิจารณาประธานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการหารือต่อที่ประชุม ๒ เรื่องด้วยกัน คือ

๑. เนื่องจากขณะที่พิจารณาเรื่องนี้ยังไม่ได้มีการกำหนดวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงควรที่จะต้องพิจารณากันก่อนว่า จะกำหนดวิธีการพิจารณาอย่างไร

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วจึงมีมติว่าให้นำพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ และวิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หมวด ๘ ส่วนที่ ๒ เรื่องศาลรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับไปพลางก่อน

๒. เรื่องการลงนามในคำสั่งประกาศหรือหนังสืออื่นใดของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่ประธานฯ ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้จะมอบหมายให้ผู้ใดเป็นผู้ลงนามแทน ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติว่าให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามแทนได้

ต่อจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นในการพิจารณาความเห็น ดังนี้

ประเด็นแรก ศาลรัฐธรรมนูญควรจะรับความเห็นของวุฒิสภาไว้พิจารณาหรือไม่ และจำเป็นต้องมีเอกสารประกอบความเห็นเพิ่มเติมด้วยหรือไม่^(๑)

^(๑) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ วันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่าก่อนที่จะมีการพิจารณาในประเด็นนี้ ควรให้ทางวุฒิสภาส่งความเห็นเพิ่มเติมมาเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยด้วย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติมอบหมายให้ประธานวุฒิสภาไปดำเนินการจัดทำสรุปความเห็นเพิ่มเติมมาแล้วนำเสนอต่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก่อนการพิจารณาในคราวประชุมครั้งต่อไป

ประเด็นที่สอง เกี่ยวกับเรื่องคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะถือปฏิบัติตามแนวรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหรือรัฐธรรมนูญฉบับใหม่^(๒)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วมีมติว่า ให้ยึดถือตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ทั้งนี้ รวมถึงมาตรา ๒๖๗ คือ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนจะต้องทำคำวินิจฉัยในส่วนของตนและมีการยกร่างคำวินิจฉัยรวม ซึ่งหากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญท่านใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวก็ให้ทำความเห็นแย้งรวมไว้กับคำวินิจฉัยด้วย

ภายหลังจากที่ประธานวุฒิสภาได้ส่งความเห็นเพิ่มเติมมาแล้วศาลรัฐธรรมนูญจึงได้พิจารณากันต่อถึงประเด็นที่ว่า จะรับความเห็นของวุฒิสภาไว้พิจารณาหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็นสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรรับความเห็นไว้พิจารณาเพราะเห็นว่ามีปัญหาข้อเท็จจริงเกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน และสมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับความเห็นไว้พิจารณาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานต่อไป อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าไม่ควรรับความเห็นไว้พิจารณาเพราะว่าเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงจากหนังสือสรุปความเห็นที่เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเพิ่มเติมมาแล้วเป็นข้อเท็จจริงที่ยังไม่มีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งกรณีที่จะถือว่ามีปัญหาที่จะต้องตีความเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้นั้นจะต้องเป็นกรณีที่ได้เกิดปัญหาขึ้นแล้วและจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏชัดเจน

^(๒) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๐ วันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

บทสรุป ในที่สุดคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติว่าไม่สามารถรับปัญหาทั้ง ๒ กรณี ที่วุฒิสภาขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไว้พิจารณาได้ เพราะว่าเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงยังไม่เกิดขึ้นและยังไม่เป็นกรณีที่มีปัญหา จึงไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาได้

หมายเหตุ ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้ทำคำวินิจฉัย แต่ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งประธานวุฒิสภาทราบ (โปรดดูภาคผนวก ๑ หน้า ๒๖)

องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ประธานรัฐสภา	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
๒. ประธานวุฒิสภา	นายมีชัย ฤชุพันธุ์
๓. ประธานศาลฎีกา	นายศักดิ์ดา โภกชมรรคกุล
๔. อัยการสูงสุด	นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์
๕. ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร	
๖. ศาสตราจารย์ประเทือง กীরดีบุตร	
๗. พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์	
๘. ศาสตราจารย์ไสภณ รัตนากร	
๙. นายไธมาส อรุณินท์	

๑.๒ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕

มูลเหตุแห่งการเสนอความเห็น ด้วยประธานศาลฎีกาได้ส่งความเห็นของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ในการประชุมเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ เพื่อพิจารณาเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๑ คน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนนายอัมพร ทองประยูร ซึ่งไม่ยินยอมลาออกจากข้าราชการตุลาการไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้พิจารณาเห็นว่า ตามที่วุฒิสภามีหนังสือแจ้งให้ศาลฎีกาทราบว่าวุฒิสภามีมติเห็นชอบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือก ๔ คน ไม่เห็นชอบ ๑ คน คือ นายอัมพร ทองประยูร และศาลฎีกาแจ้งยืนยันต่อวุฒิสภาว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก แต่ต่อมาวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ ประธานวุฒิสภาได้มีหนังสือชี้แจงต่อประชาชนว่า ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำของวุฒิสภา คำแนะนำนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นมติของวุฒิสภา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงเป็นกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภาว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกบุคคลใดไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลนั้นหรือไม่ ดังนั้น ก่อนที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะพิจารณาเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แทนนายอัมพร ทองประยูร ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงมีมติให้ส่งปัญหานี้มาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเสียก่อน ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

สำหรับความเห็นในเรื่องนี้ ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเห็นว่า หลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕ ประกอบมาตรา ๑๓๕, ๒๕๖ และ ๒๕๗ มีเจตนารมณ์ชัดเจนว่าไม่ประสงค์ให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด หากแต่ได้แบ่ง

แยกให้องค์กรสำคัญรวม ๓ องค์กร ทำหน้าที่พิจารณาเลือกบุคคลตามสัดส่วนจำนวนคน ดังนี้

๑. ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๕ คน

๒. ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน

๓. วุฒิสภาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน ๕ คน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ จำนวน ๓ คน ตามบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของแต่ละองค์กรไว้แตกต่างกัน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากแต่ละองค์กรก็ต่างกัน กล่าวคือเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา ตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) เท่านั้นที่มาตรา ๒๕๖ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ และมาตรา ๑๓๕ ก็บัญญัติให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๗ ซึ่งก็คือบุคคลตามมาตรา ๒๕๕ (๓) และ (๔) เท่านั้น หาได้บัญญัติให้ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลตามมาตรา ๒๕๕ (๑) และ (๒) ไม่ อีกทั้งบุคคลที่ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) และ (๒) รัฐธรรมนูญก็ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ไม่ ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ (๑) และ (๒) ก็ต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเฉพาะของแต่ละองค์กร ซึ่งเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว

เมื่อรัฐธรรมนูญจำแนกที่มาและรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการเลือก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้ชัดเจนแล้ว **องค์กรผู้ทำหน้าที่เลือกตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญ ทั้ง ๓ องค์กร ย่อมมีอำนาจเป็นอิสระจากกัน** ดังนั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกบุคคลเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) หรือ (๒) แล้ว ก็ควรยุติตามนั้น วุฒิสภาไม่มีอำนาจพิจารณาเป็น
อย่างอื่นได้อีก

การที่วุฒิสภาอ้างว่าตามมาตรา ๒๕๕ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำของวุฒิสภา วุฒิสภาจึงมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ
หรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ (๑)
หรือ (๒) ด้วยนั้น เห็นว่า กรณีที่วุฒิสภาจะให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ตาม
มาตรา ๑๕๖ วรรคสี่ นั้น วุฒิสภาจะต้องมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลนั้น โดยมาตรา ๑๓๕
ให้อำนาจวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ
แต่มาตรา ๑๓๕ นั้นเองไม่ได้ให้อำนาจวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประวัติ
และความประพฤติของบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) วุฒิสภาจึงไม่อาจยกขึ้นอ้างว่ามีอำนาจให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้
ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา
๒๕๕ (๑) ได้

เมื่อกรณีมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาล
ฎีกากับวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕
เช่นนี้ จึงกราบเรียนมาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า วุฒิสภามีอำนาจตาม
รัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุม
ใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่

หมายเหตุ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

ประเด็นในการพิจารณา

ประธานวุฒิสภาได้ขอหารือต่อที่ประชุม ๒ เรื่องดังนี้ คือ

๑. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๐ จะถือว่ายังมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความเห็นของศาลฎีกาหรือไม่^(๓)

๒. มติที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะถือว่าเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจที่จะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่^(๔)

ที่ประชุมเห็นว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๐ มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความเห็นของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ เพราะที่กำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นกำหนดระยะเวลาที่เป็นเพียงการกำหนดให้องค์กรต่าง ๆ ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ดังนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญชุดนี้ จึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้จนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใหม่ ส่วนในประเด็นที่สองเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้คำจำกัดความคำว่าองค์กรไว้ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญท่านหนึ่งได้เสนอต่อที่ประชุมว่า องค์กรตามหลักบริหารประกอบด้วย (๑) บุคคล (๒) วัตถุประสงค์ (๓) งบประมาณ (๔) สถานที่ทำงาน ดังนั้น จึงถือได้ว่าที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นองค์กรตามหลักการบริหาร และเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่มีอำนาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

^(๓) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๐ วันอังคารที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐

^(๔) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๐ วันอังคารที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๐

ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นในการพิจารณาความเห็น ดังนี้

ประเด็นแรก คำว่า **องค์กรนั้น** ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ หมายถึง องค์กรนั้นจะเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของอีกองค์กรหนึ่งได้หรือไม่ ^(๕)

ประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญควรจะรับความเห็นของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาไว้พิจารณาหรือไม่ ^(๖)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคำว่า **“องค์กรนั้น”** ตามมาตรา ๒๖๖ ที่จะเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้นั้น จะต้องเป็นองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในองค์กรของตนหรือได้รับผลกระทบต่อการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรของตน ดังนั้น ศาลฎีกาจึงเป็นองค์กรที่มีอำนาจเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ส่วนในประเด็นที่สองนั้น ที่ประชุมเห็นว่า เนื่องจากมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและวุฒิสภา ตามมาตรา ๒๕๕ ซึ่งถือได้ว่ามี การโต้แย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรและเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นชัดเจนแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงมีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่าควรรับความเห็นของศาลฎีกาไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ประเด็นที่สาม วุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมา แต่มีหน้าที่เพียงถวายนำเสนอว่าบุคคลนั้นเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเท่านั้นใช่หรือไม่ ^(๗)

^(๕) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๐ วันพุธที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

^(๖) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๐ วันพุธที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

^(๗) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๐ วันพุธที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาในประเด็นนี้แล้วมีความเห็นเป็นสองฝ่ายโดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่าวุฒิสภามีอำนาจให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลก่อนถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) (๒) (๓) (๔) ได้ ซึ่งการถวายคำแนะนำของวุฒิสภาที่ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ต่าง ๆ เช่น มาตรา ๙๒, ๑๓๖, ๑๙๖, ๑๙๙, ๒๙๙, ๓๑๒ และอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ ดังนั้น วุฒิสภาต้องถวายคำแนะนำบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ (๑) ทั้งหมด จะเลือกถวายคำแนะนำบางคนไม่ได้

บทสรุป ในที่สุดศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับบุคคลที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้พิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕ (๑) เพราะว่าวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพียงการถวายคำแนะนำเท่านั้น

หมายเหตุ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๔๑ โปรดดูภาคผนวก ๑ หน้า ๒๙ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๒ ก วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๑)

องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ประธานรัฐสภา	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
๒. ประธานวุฒิสภา	นายมีชัย ฤชุพันธุ์
๓. ประธานศาลฎีกา	นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล
๔. อัยการสูงสุด	นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์
๕. ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร	
๖. ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร	
๗. พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์	
๘. ศาสตราจารย์ไสภณ รัตนากร	
๙. นายโอภาส อรุณินท์	

๑.๓ เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหาและการคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์

มูลเหตุแห่งการยื่นความเห็น ด้วยเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและองค์กรประชาชนได้มีหนังสือร้องขอให้ประธานรัฐสภา เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหา และการคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ โดยให้เหตุผลว่า ภายหลังจากวุฒิสภามีมติคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ก่อให้เกิดความสงสัยในคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์เพราะตามมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดี หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ แต่ปรากฏว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นศาสตราจารย์พิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มิใช่เป็นศาสตราจารย์ที่เข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

ประธานรัฐสภาได้พิจารณาคำร้องขอดังกล่าวแล้วเห็นว่าตามคำร้องขอ ดังกล่าว ประกอบกับข่าวสารที่สื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการที่วุฒิสภามีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้เห็นได้ว่ามีผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของ นายอุกฤษ มงคลนาวิน แบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ซึ่งขัดแย้งกัน กล่าวคือ

ฝ่ายแรกเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” หมายความว่ารวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วย ดังนั้น นายอุกฤษ มงคลนาวิน จึงมีคุณสมบัติเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ตามมาตรา ๒๕๖(๓) ผู้มีความเห็นตามฝ่ายแรก ได้แก่ คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมการสรรหาตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้คัดเลือกและเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา และวุฒิสภามีมติเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายที่สองเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” มีความหมายเฉพาะผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษ ดังนั้น นายอุกฤษ มงคลนาวิน จึงขาดคุณสมบัติที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีมติและเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ต่อวุฒิสภาและการที่วุฒิสภามีมติคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้มีความเห็นตามฝ่ายที่สองนี้ได้แก่ ตัวแทนเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตย และองค์กรประชาชน ตลอดจนทั้งประชาชนจำนวนมากที่สนใจและติดตามการดำเนินการสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานรัฐสภาจึงเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและเสนอชื่อบุคคลต่อวุฒิสภา และวุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกบุคคลดังกล่าวเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๗ ประกอบกับ มาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ และเนื่องจากเรื่องนี้ยังไม่มีกฎหมายและระเบียบใด ๆ ที่จะยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

เมื่อไม่มีวิถีทางอื่นใดที่จะยุติปัญหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชนซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรง และส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ขององค์กรที่ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะเป็นบรรทัดฐานต่อไปในอนาคต ในฐานะประธานรัฐสภาโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ จึงได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นดังกล่าวเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่

๒. ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามมาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มิได้มีความหมายรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อวุฒิสภา และการที่วุฒิสภามีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ชอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

หมายเหตุ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๖ (๓) บัญญัติว่า “เคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์”

ประเด็นในการพิจารณา

ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นในการพิจารณาความเห็น ดังนี้

ประเด็นแรก ศาลรัฐธรรมนูญควรจะรับความเห็นของประธานรัฐสภาไว้พิจารณาหรือไม่^(๙)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาประเด็นนี้แล้วเห็นว่า การที่ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่จะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้นั้นต้องเป็น (๑) องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ (๒) ประธานรัฐสภา ซึ่งกรณีการเสนอเรื่องของประธานรัฐสภานั้น

^(๙) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๑ วันพุธที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๑

จะต้องเป็นการเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ
ประธานรัฐสภาจึงมีอำนาจดำเนินการได้ตามมาตรา ๒๖๖ ดังนั้น การที่ประธานรัฐสภา
จึงเสนอเรื่องนี้มาได้โดยไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่จะกระทำได้

ประเด็นที่สอง คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา ๒๕๖ (๓)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ นั้น หมายความว่ารวมถึง
“ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยหรือไม่^(๑๐)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาประเด็นนี้แล้วมีความเห็นเป็นสองฝ่าย
โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ศาสตราจารย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๓) ที่ได้บัญญัติกำหนด
คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมาจากมหาวิทยาลัย
ต่าง ๆ นั้น เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มหาวิทยาลัยใดได้เสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ก็ต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติของแต่ละมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ซึ่งกรณีของ
นายอุกฤษ มงคลนาวิน ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นั้นจึงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ว่าเป็น
ศาสตราจารย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๓) หรือไม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติจุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ ก็ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าศาสตราจารย์มีความหมาย
รวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษ แต่ได้บัญญัติถึงการตั้งผู้ทรงความรู้ความสามารถระดับสูงไว้
หลายตำแหน่ง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕ ว่าศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ต้องมีคุณสมบัติความสามารถทางการสอนและผลงานวิชาการตาม
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ส่วนคุณสมบัติของศาสตราจารย์
พิเศษนั้น มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า ศาสตราจารย์พิเศษนั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษโดย
คำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย ดังนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

^(๑๐) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๑ วันพุธที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๑

แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ กับศาสตราจารย์พิเศษ จึงมีที่มาไม่เหมือนกัน

อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๖ (๓) บัญญัติถึงศาสตราจารย์ โดยมีได้เจาะจงถึงศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษในสาขาใด หรือของสถาบันอุดมศึกษาใดโดยเฉพาะจึงจะต้องพิจารณาถึงศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วไป ซึ่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยหลายฉบับได้บัญญัติถึงคำว่าศาสตราจารย์ต่างจากคำว่าศาสตราจารย์พิเศษ แต่ก็ได้มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบางฉบับ เช่น พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๕ มาตรา ๓๕ พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๒๘ (๑) ได้บัญญัติคำว่าศาสตราจารย์ ให้มีความหมายรวมถึง ศาสตราจารย์ประจำและศาสตราจารย์พิเศษ และในปัจจุบันพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบางฉบับ เช่น พ.ร.บ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๐ พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๓๕ (๑) พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๓๔ (๑) และพ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ (๑) ก็ได้บัญญัติว่าศาสตราจารย์ หมายความว่ารวมถึงศาสตราจารย์ประจำและศาสตราจารย์พิเศษ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านาม พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้กำหนดให้ใช้อักษร ศ. เป็นค่านำหน้านามของผู้ที่เป็นศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์พิเศษ เหมือนกัน ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ประกอบกับระเบียบสำนักนายกฯ ดังกล่าวแล้ว คำว่าศาสตราจารย์อาจหมายถึงศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษก็ได้ ส่วนคุณสมบัติหรือหลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยฉบับต่าง ๆ แล้ว ก็ได้บัญญัติคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษไว้คล้ายคลึงกัน คือ ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา โดยต้องได้ทำการสอนและมีผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ ข้อที่แตกต่างกันนั้น คือ ศาสตราจารย์จะต้อง

เป็นอาจารย์ประจำที่ เป็นผู้สอนประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ส่วนศาสตราจารย์พิเศษจะ
ไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำ

ในที่สุดศาลรัฐธรรมนูญจึงได้มีมติว่าคำว่า “ศาสตราจารย์” ตาม
มาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มิได้
มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษ

ประเด็นที่สาม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตาม
มาตรา ๒๕๖ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มิได้มีความ
หมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว ดังนั้น การเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน โดย
อาศัยคุณสมบัติที่เป็นศาสตราจารย์พิเศษเพื่อได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ จึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๓)
ใช่หรือไม่^(๑๑)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่สองสรุป
แล้วว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” มิได้มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วย ดังนั้น
ผลในประเด็นที่สามจึงเป็นไปโดยอัตโนมัติว่า การพิจารณาคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน
เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๖ (๓)

บทสรุป ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามบท
บัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๓) หมายถึงเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการใน
ตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” เท่านั้น มิได้หมายความรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วย และ
การดำเนินการคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ต้องด้วย
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

หมายเหตุ คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๑ โปรดดูภาคผนวก ๑ หน้า ๘๑
(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๗๓ ลงวันที่ ๑๙
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑)

^(๑๑) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔/๒๕๔๑ วันพุธที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ประธานรัฐสภา	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
๒. ประธานวุฒิสภา	นายมีชัย ฤชุพันธุ์
๓. ประธานศาลฎีกา	นายศักดิ์ดา โภกชมรรคกุล
๔. อัยการสูงสุด	นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์
๕. ศาสตราจารย์บุญชนะ อັตถากร	
๖. ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร	
๗. พลโท โกวิท มัชฌิมจันทร์	
๘. ศาสตราจารย์โสภณ รัตนากร	
๙. นายไอบาส อรุณินท์	

๒. คำฟ้อง

คำฟ้อง ๑ เรื่อง โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ กำหนดให้ผู้ที่จะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ต้องเป็น (๑) องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ (๒) ประธานรัฐสภา และกรรมการยื่นคำฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยนั้น จะต้องเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้มีบทบัญญัติให้อำนาจไว้กับบุคคลทั่วไปที่จะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่เรื่องดังกล่าวนี้ ได้มีบุคคลทั่วไปยื่นคำฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยได้อ้างอาศัยสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง จำนวน ๑ เรื่อง คือ

เรื่อง ผิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มูลเหตุแห่งการเสนอคำฟ้อง เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ นายศรีอัมพร ศาลิคุปต์ และนายปัญญาพล เสน่ห์สังคม ได้เป็นโจทก์ยื่นคำฟ้อง นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นจำเลย ต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่ให้สิทธิแก่บุคคลทั่วไปสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ หากมีการกระทำโดยบุคคลหรือองค์กรใดขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นบรรทัดฐาน โดยในคำฟ้องดังกล่าวได้ระบุว่านายอุกฤษ มงคลนาวิน (จำเลย) ได้เสนอคุณสมบัติของตนเองต่อคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ว่าเคยเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยที่ตำแหน่งนี้ยังไม่มีแต่งตั้งและมีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๖ (๓) ซึ่งในทางเป็นจริงจำเลยเป็นเพียงรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษเท่านั้น ทำให้จำเลยได้รับการคัดเลือกโดยมติของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของจำเลย มติดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อาศัยเหตุผลดังกล่าวโจทก์จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

(๑) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๖ (๓) คำว่า ศาสตราจารย์ หมายความว่าเฉพาะผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ศาสตราจารย์เท่านั้น ไม่ใช่หมายรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ

(๒) ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการคัดเลือกจำเลยของคณะกรรมการ สรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีมติเสนอชื่อจำเลยและที่วุฒิสภามีมติคัดเลือกจำเลยเป็น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีผลเป็นโมฆะ

หมายเหตุ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาล ได้”

ประเด็นในการพิจารณา

ก่อนเริ่มพิจารณาประธานศาลรัฐธรรมนูญได้หารือต่อที่ประชุมถึงเรื่ององค์ ประชุมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาประเด็นนี้แล้วเห็นว่า องค์ประชุมของตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญนั้น ควรถือตามพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐ ธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖ เนื่องจากตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่เป็นตุลาการศาล รัฐธรรมนูญ เป็นเพียงการทำหน้าที่แทนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ต่อจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นในการพิจารณาคำฟ้อง ดังนี้

ประเด็นแรก เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ และเรื่องนี้ยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่าในกรณีที่มีผู้ยื่นคำฟ้องต่อศาล รัฐธรรมนูญ แล้วใครจะเป็นผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัยเบื้องต้นว่าคำฟ้องนั้นถูกต้องครบถ้วน หรือไม่ และจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ^(๑๒)

^(๑๒) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๑ วันพุธที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๑

ประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญควรจะรับคำฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณา

หรือไม่^(๑๓)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาทั้งสองประเด็นนี้แล้ว มีความเห็นเป็นสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การที่จะรับคำฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ ผู้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยนั้น ผู้เสนอต้องเป็น (๑) ประธานรัฐสภา (๒) องค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้เสนอเมื่อมีปัญหา ดังนั้น เมื่อประธานรัฐสภาได้สั่งให้เลขาธิการศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือแจ้งต่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงถือได้ว่าเป็นการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในฐานะประธานรัฐสภาแล้ว ดังนั้นศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้

อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เมื่อยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับจึงต้องพิจารณาตามหลักกฎหมายทั่วไปคือ (๑) โจทก์มีอำนาจเสนอคำฟ้องหรือไม่ (๒) คดีอยู่ในเขตอำนาจศาลหรือไม่ (๓) คำฟ้องถูกต้องหรือไม่ ซึ่งโจทก์ฟ้องคดีนี้โดยอ้างสิทธิตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว โจทก์จะฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ก็ต่อเมื่อโจทก์ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และตามคำฟ้องของโจทก์ก็ไม่ปรากฏว่าโจทก์ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ โจทก์เพียงแต่อ้างในคำฟ้องว่าจำเลยเสนอคุณสมบัติของจำเลยต่อคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำเลยได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยสำคัญผิดว่าจำเลยมีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๓) ดังนั้น คำฟ้องของโจทก์ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง โจทก์ไม่อาจอาศัยบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาฟ้องจำเลยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองไว้พิจารณา

^(๑๓) รายงานการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๑ วันพุธที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๑

บทสรุป ศาลรัฐธรรมนูญมีมติว่าไม่รับคำฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณา โดยให้เหตุผลว่า ตามคำฟ้องดังกล่าวไม่ปรากฏว่าโจทก์ทั้งสองถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้

หมายเหตุ ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ทำคำวินิจฉัยแต่ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งโจทก์ผู้ยื่นคำฟ้องทราบ (โปรดดูภาคผนวก ๑ หน้า ๒๑๘)

องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ประธานรัฐสภา	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
๒. ประธานวุฒิสภา	นายมีชัย ฤชุพันธุ์
๓. ประธานศาลฎีกา	นายศักดิ์ดา โภกชมรรคกุล
๔. อัยการสูงสุด	นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์
๕. ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถาวร	
๖. พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์	
๗. ศาสตราจารย์โสภณ รัตนากร	
๘. นายโอภาส อรุณินท์	

ภาคผนวก ๑

คำวินิจฉัยของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ สผ 0001/

ศาลรัฐธรรมนูญ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กท 10300

พฤศจิกายน 2540

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตาม
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ สว 0008/3969 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540

ตามหนังสือที่อ้างถึงประธานวุฒิสภาได้แจ้งว่า ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 1 (สมัยวิสามัญ) วันศุกร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2540 ที่ประชุมได้มีมติให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าตามข้อเท็จจริงที่วุฒิสภา กล่าวอ้างในการเสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย คือ

กรณีที่ 1 เกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ซึ่งมาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน 5 คน และตามมาตรา 255 (2) ซึ่งมาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด โดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน 2 คน นั้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองประเภทดังกล่าวนี้ วุฒิสภาในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องถวายคำแนะนำต่อ พระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้ง ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะดำเนินการพิจารณาถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ ได้กว้างขวางมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสภาขานิติศาสตร์

ตามมาตรา 255 (3) และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ ตามมาตรา 255 (4) ตามลำดับ

นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 135 ยังได้กำหนดเป็นหลักการว่า ในกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาเลือกแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคล ดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น คณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงาน ต่อวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป ซึ่งจากหลักการในส่วนนี้ คณะกรรมการ การของวุฒิสภาที่ได้ตั้งขึ้นตามมาตรา 135 จะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบประวัติและ ความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา 255 (1) และ (2) รวมทั้งรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา ในอัน ที่จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งนั้น มีกว้างขวางมากน้อยเพียงใด

กรณีที่ 2 นอกจากกรณีวุฒิสภามีอำนาจหรือไม่ ในการพิจารณาถึงบุคคลตามที่ที่ ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกตามมาตรา 255 (1) และตามที่ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูง สุดเลือกตามมาตรา 255 (2) แล้ว ยังมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า บทบัญญัติ รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 258 วรรคสอง ซึ่งได้บัญญัติว่า

"ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีเลือกบุคคล (1) (2) (3) หรือ (4) โดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ผู้ได้รับเลือกจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อตนได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบวิชาชีพอิสระดังกล่าวแล้ว ซึ่ง ต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบ วิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐ ธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา 261 มาใช้บังคับ"

ในกรณีดังกล่าวนี้ คำว่า "ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก" มีความหมายเป็นประการใด กล่าวคือ

- (1) นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกแล้วแต่กรณี หรือ
- (2) นับแต่วันที่ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตาม มาตรา 257

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เสนอทั้ง 2 กรณีนั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เห็นว่า เป็นข้อเท็จจริงที่ยังมิได้เกิดขึ้น จึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 266 ที่บัญญัติว่า "ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย" เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของมาตรา 266 แล้วเห็นว่า กรณีจะถือว่ามีปัญหาที่จะต้องตีความเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ได้เกิดปัญหาขึ้นแล้ว และต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏชัดแจ้งด้วย

ประเด็นที่วุฒิสภาขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้ง 2 กรณีนั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงยังไม่เกิดขึ้นและยังไม่เป็นกรณีที่มีปัญหา จึงไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 2441360-1

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2541

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและวุฒิสภาตามบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา 320 วรรคหนึ่ง ได้พิจารณาเรื่องนี้เสร็จแล้ว จึงมีคำวินิจฉัยดังต่อไปนี้

มูลกรณีเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากเมื่อ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2540 ที่ประชุม
วุฒิสภาโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญได้มีมติให้ส่งปัญหาเพื่อ
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวน
5 คน ตามมาตรา 255 (1) นั้น วุฒิสภาจะมีมติไม่เห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำเพื่อ
พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้หรือไม่ โดยได้เสนอความเห็นมาด้วย
ว่า เนื่องจากมาตรา 255 ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐ
ธรรมนูญว่า พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลที่มี
ที่มาต่าง ๆ กัน ซึ่งรวมทั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีมติเลือก
จำนวน 5 คนด้วย ประกอบกับมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญยังได้กำหนดเป็นหลักการว่า
ในกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้
บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับ
การเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งสอบสวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอัน
จำเป็นแล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป จึงมีปัญหาคณะ
กรรมการของวุฒิสภาที่ได้ตั้งขึ้นตามมาตรา 135 จะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ
ประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ ตามมาตรา 255 (1) และ (2)
รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น ทั้งนี้เพื่อประกอบการพิจารณา
ของวุฒิสภาในอันที่จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งนั้นมีกว้าง
ขวางมากน้อยเพียงใด รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่สืบเนื่องกัน

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องนี้ในวันที่ 14 และ 18 พฤศจิกายน 2540 และได้มีมติโดยเสียงข้างมากกว่าเรื่องนี้เป็นกรณีปัญหาที่ยังไม่เกิดขึ้นและไม่มีข้อเท็จจริงที่ปรากฏชัดแจ้ง จึงไม่รับวินิจฉัยให้

ต่อมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 วุฒิสภาได้ดำเนินการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ และสาขารัฐศาสตร์เพื่อถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 257 และในวันเดียวกันนั้น ก็ได้พิจารณารายชื่อบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมา ตามมาตรา 255 (1) ด้วย โดยที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติไม่ให้ความเห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำ นายอัมพร ทองประยูร วุฒิสภาจึงได้แจ้งให้ศาลฎีกาทราบ เพื่อให้ดำเนินการเลือกบุคคลอื่นเพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาใหม่

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 ศาลฎีกาได้มีหนังสือถึงประธานวุฒิสภา แจ้งว่าศาลฎีกามีความเห็นว่าคุณวุฒิสภาไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก แต่อย่างไรก็ตามโดยที่นายอัมพร ทองประยูร ได้แสดงความจำเป็นหนังสือว่าไม่ประสงค์ที่จะไปดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะพิจารณาเลือกบุคคลใหม่ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องนี้เป็นกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภาว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกบุคคลใดไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลนั้นหรือไม่ ประธานศาลฎีกาจึงได้มีหนังสือที่ ยธ 0206/13158 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2540 แจ้งว่าที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้มีมติให้ส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคุณวุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่

บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือไม่

สำหรับปัญหาดังกล่าวนั้น ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีความเห็นว่ หลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 ประกอบมาตรา 135 มาตรา 256 และมาตรา 257 มีเจตนารมณ์ชัดเจนว่าไม่ประสงค์ให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด หากแต่ได้แบ่งแยกให้องค์กรสำคัญรวม 3 องค์กร ทำหน้าที่พิจารณาเลือกบุคคลตามสัดส่วนจำนวนคน ดังนี้

1. ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน 5 คน
2. ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน
3. วุฒิสภาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ตามบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของแต่ละองค์กรไว้แตกต่างกัน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากแต่ละองค์กรก็ต่างกัน กล่าวคือเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภามาตรา 255 (3) และ (4) เท่านั้นที่มาตรา 256 กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ และมาตรา 135 ก็บัญญัติให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 257 ซึ่งก็คือบุคคลตามมาตรา 255 (3) และ (4) เท่านั้น หากได้บัญญัติให้ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลตามมาตรา 255 (1) และ (2) ไม่ อีกทั้งบุคคลที่ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 255 (1) และ (2)

รัฐธรรมนูญก็หาได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ไม่ ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตามมาตรา 255 (1) และ (2) ก็ต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเฉพาะของแต่ละองค์กรซึ่งเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว เมื่อรัฐธรรมนูญจำแนกที่มาและรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้ชัดเจนเช่นนี้แล้ว องค์กรผู้ทำหน้าที่เลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 3 องค์กร ย่อมมีอำนาจเป็นอิสระจากกัน ดังนั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกบุคคลเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) หรือ (2) แล้วก็ควรปฏิบัติตามนั้น วุฒิสภาไม่มีอำนาจพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้อีก

ที่วุฒิสภาอ้างว่าตามมาตรา 255 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำของวุฒิสภา วุฒิสภาจึงมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) หรือ (2) ด้วยนั้น ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเห็นว่า กรณีที่วุฒิสภาจะให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา 156 วรรคสี่ นั้น วุฒิสภาจะต้องมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลนั้น โดยมาตรา 135 ให้อำนาจวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ แต่มาตรา 135 นั้นเองไม่ได้ให้อำนาจวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) วุฒิสภาจึงไม่อาจยกขึ้นอ้างว่ามีอำนาจให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) ได้

ก่อนพิจารณาปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมาให้พิจารณาวินิจฉัย คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเบื้องต้น 2 เรื่องด้วยกัน คือ

1. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 320 ยังคงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหานี้อยู่หรือไม่ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 320 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติว่า “ในวาระเริ่มแรกให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2539 เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสอง” และความในวรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 และมาตรา 257 ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้” นั้น ย่อมหมายความว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญชุดนี้ยังคงต้องอยู่ต่อไปและต้องทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญไปจนกว่าจะได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับระยะเวลาสี่สิบห้าวันตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 320 วรรคสองนั้น เป็นเพียงการกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น

2. คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมาได้หรือไม่ โดยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้แยกพิจารณาในเรื่องนี้เป็น 3 ประเด็น คือ

2.1 ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็น “องค์กร” ตามความหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา 266 หรือไม่ เนื่องจากมาตรา 266 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” ในประเด็นนี้ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีลักษณะเป็นองค์กร เนื่องจากมีลักษณะครบถ้วนตามคำจำกัดความขององค์กรที่ประกอบด้วย 1. บุคคล 2. วัตถุประสงค์การดำเนินการ 3. งบประมาณ และ 4. สถานที่ทำงาน ประกอบกับโดยที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่จะต้องคัดเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกา

เพื่อส่งให้วุฒิสภาดำเนินการต่อไป จึงถือว่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266

2.2 การที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 266 หรือไม่ เนื่องจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามีได้เสนอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งเป็น “องค์กรนั้น” ในประเด็นนี้ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องระหว่างอำนาจหน้าที่ของทั้ง 2 องค์กร คือ วุฒิสภากับที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ดังนั้น ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงมีสิทธิเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

2.3 กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 266 แล้วหรือไม่ ในประเด็นนี้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ได้มีข้อโต้แย้งของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามมาตรา 255 แล้ว จึงเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมาไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

สำหรับปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมานั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากเห็นว่า รัฐธรรมนูญได้แยกที่มาของบุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และได้กำหนดวิธีการเลือกไว้แล้วโดยในมาตรา 255 (1) กำหนดว่าต้องเป็นผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวน 5 คน ส่วนในมาตรา 255 (2) นั้น รัฐธรรมนูญกำหนดว่าต้องเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดด้วยวิธีลงคะแนนลับ และในมาตรา 255 (3) และ (4) คือ ผู้ทรง

คุณวุฒิสภานิติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิสถาปัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งต้องดำเนินการคัดเลือก ตามมาตรา 257 ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) และ (2) นั้น ได้รับเลือกมาแล้วตามกฎหมาย และไม่มีบทบัญญัติในมาตราใดที่กำหนดให้ วุฒิสภากำหนดการคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง วุฒิสภาคงมีแต่หน้าที่ถวายเป็นคำแนะนำตามมาตรา 255 วรรคหนึ่ง เท่านั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากจึงวินิจฉัยว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1)

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

7 มกราคม 2541

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

ประธานรัฐสภา

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์

ประธานวุฒิสภา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล

ประธานศาลฎีกา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์

อัยการสูงสุด

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถาวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ไสมาน รัตนากร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายไอลภาส อรุณินท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน

คำวินิจฉัยของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ตามที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีมติให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภามาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 (1) นั้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติว่า

“มาตรา 255 ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคน

(2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสองคน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา 257 จำนวนห้าคน

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา 257 จำนวนสามคน

ให้ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่งประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ”

ดังนั้น กรณีของมาตรา 255 (1) และ (2) จึงเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำของวุฒิสภาจาก

(1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน 5 คน ตามมาตรา 255 (1) ซึ่งเมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกบุคคลใดแล้ว จะต้องเสนอต่อ

ประธานวุฒิสภาเพื่อนำเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติว่าจะนำชื่อบุคคลทั้ง 5 นั้น ขึ้นถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

(2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ที่ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด โดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน 2 คน ตามมาตรา 255 (2) นั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกบุคคลใดแล้ว จะต้องเสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อนำเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติว่าจะนำชื่อบุคคลทั้ง 2 นั้น ขึ้นถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

ส่วนการพิจารณาของวุฒิสภาเพื่อให้คำแนะนำในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น มาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ และความประพฤติของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 257 และมาตรา 261 รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นแล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งมาตรา 257 เป็นเรื่องการสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (3) และ (4) ส่วนมาตรา 261 เป็นการสรรหาและเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใน 2 กรณี คือ กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากวาระพร้อมกันทั้งหมด อันเป็นการสรรหาและเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งคณะ ตามมาตรา 261 วรรคหนึ่ง ซึ่งต้องดำเนินการตามมาตรา 255 และมาตรา 257 ภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนอีกกรณีหนึ่ง เป็นกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งในกรณีอื่น ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่งเป็นรายบุคคล ตามมาตรา 261 วรรคสอง (1) (2) และ (3) แล้วแต่กรณี ซึ่งในการสรรหาและเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง ต้องดำเนินการดังนี้

(1) กรณีเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้นำมาตรา 255 (1) มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(2) กรณีเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ให้นำมาตรา 255 (2) มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(3) กรณีเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (3) หรือ (4) ให้นำมาตรา 257 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีนี้ให้เสนอชื่อผู้สมควรเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา 255 (3) หรือ (4) เป็นจำนวนสองเท่าของตำแหน่งที่ว่างต่อประธานวุฒิสภา และให้วุฒิสภามีมติเลือกให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

จึงเห็นได้ว่า มาตรา 135 มีเจตนารมณ์ให้วุฒิสภาดำเนินการขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ และความประพฤติของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เฉพาะในกรณีที่เป็นการสรรหาและเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสำหรับถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมาตรา 255 (3) (4) และมาตรา 257 เท่านั้น ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) และ (2) ได้กำหนดวิธีการที่แยกไว้ต่างหากแล้ว

วุฒิสภาจึงไม่มีอำนาจตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ และความประพฤติของผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) และ (2)

ดังนั้น จึงวินิจฉัยว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

ประธานรัฐสภา

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภา

ความเป็นมา

ประธานศาลฎีกามีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ 0206/13158 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2540 แจ้งว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ได้พิจารณาเห็นว่ากรณีมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภา ว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกบุคคลใดไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลนั้นหรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

1. ในการดำเนินการเพื่อเลือกและถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งบุคคลเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น วุฒิสภาได้มีมติเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540 โดยอาศัยมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ส่งปัญหาเพื่อขอให้ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 5 คน ตามมาตรา 255 (1) นั้น วุฒิสภาจะมีมติไม่เห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้หรือไม่ รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่สืบเนื่องกัน

2. ตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวเมื่อวันที่ 14 และวันที่ 18 พฤศจิกายน และมีมติว่าเรื่องนี้เป็นเพียงการคาดการณ์ว่าจะมีปัญหา ปัญหาจริงยังไม่เกิดขึ้น จึงไม่รับวินิจฉัยให้

3. วันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 วุฒิสภาได้ดำเนินการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ เพื่อมีมติถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 257 และในวันเดียวกันได้พิจารณารายชื่อบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมาให้ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการซึ่งวุฒิสภาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและความประพฤติของบุคคลดังกล่าวตามมาตรา 189 และในที่สุดวุฒิสภามีมติตามมาตรา 255 ประกอบกับมาตรา 156

ไม่ให้ความเห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำรายนายอัมพร ทองประยูร วุฒิสภาจึงแจ้งให้ ศาลฎีกาทราบเพื่อดำเนินการเลือกบุคคลอื่นเสนอไปให้วุฒิสภาพิจารณาใหม่แทนราย นายอัมพร ทองประยูร

4. 25 พฤศจิกายน 2540 ศาลฎีกามีหนังสือถึงประธานวุฒิสภาแจ้งว่า ศาลฎีกาเห็นว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก แต่อย่างไรก็ตาม โดยที่ นายอัมพร ทองประยูร ได้แสดงความจำนงเป็นหนังสือว่าไม่ประสงค์จะไปดำรง ตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ศาลฎีกาจึงจะดำเนินการคัดเลือกบุคคลใหม่ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540

5. ประธานศาลฎีกามีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ.0206/13158 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2540 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีความเห็นแตกต่างกับวุฒิสภา โดยมีข้อเท็จจริง ดังนี้

5.1 นายอัมพร ทองประยูร ไม่ยินยอมลาออกจากข้าราชการ ตุลาการไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่แตกต่างจากที่เคยแจ้งให้ ประธานวุฒิสภาทราบตามหนังสือลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 โดยในครั้งนั้นได้แจ้ง ว่านายอัมพรฯ ได้แสดงความจำนงเป็นหนังสือว่าไม่ประสงค์จะไปดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)

5.2 การขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในครั้งนี้เป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา พร้อมทั้งมีความเห็นของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามาด้วย

6. ในการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญครั้งแรก เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2540 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยปัญหากฎหมายเบื้องต้น 2 ประการ ดังนี้

6.1 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ยังคงมีอยู่หรือไม่ เพราะมาตรา 320 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติว่าในวาระเริ่มแรก ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2534 เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญใหม่จนกว่าจะมีศาล

รัฐธรรมนูญตามวรรคสอง และความในวรรคสองได้บัญญัติว่า “ในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 และมาตรา 257 ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้” บัดนี้เวลาสี่สิบห้าวันได้ล่วงพ้นไปแล้ว ซึ่งในประเด็นนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญยังคงอยู่ต่อไปและทำหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญครบเท่าที่ยังไม่มีศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับระยะเวลาสี่สิบห้าวันที่กำหนดไว้ในวรรคสอง เป็นเพียงระยะเวลาที่กำหนดไว้ให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น

6.2 มาตรา 266 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” มีปัญหาว่า “ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา “ เป็นองค์กร ตามความหมายของมาตรา 266 หรือไม่ และหากเป็นองค์กรตามความหมายดังกล่าวจะถือว่าเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาไม่มีตัวตนและเกิดขึ้นตามกฎหมายธรรมนูญศาลยุติธรรม ในประเด็นนี้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า โดยที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่จะต้องคัดเลือกผู้พิพากษาศาลฎีกาเพื่อส่งให้วุฒิสภาดำเนินการต่อไป ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และมีสิทธิเสนอปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย

บทบัญญัติแห่งมาตรา 255 ที่ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา...” นั้น ในการดำเนินการของวุฒิสภา วุฒิสภาจะมีมติไม่ให้ความเห็นชอบที่จะแนะนำบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมาให้วุฒิสภาได้หรือไม่

คำวินิจฉัย

1. เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 255 ถึงมาตรา 258 แล้ว จะเห็นว่าขั้นตอนในการจัดให้มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ขั้นตอนการสรรหา
- 1.2 ขั้นตอนการเลือก
- 1.3 ขั้นตอนการถวายคำแนะนำ
- 1.4 ขั้นตอนที่พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

2. ขั้นตอนการสรรหา มาตรา 257 กำหนดบังคับให้มีแต่เฉพาะกรณีของผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ ส่วนกรณีของผู้พิพากษาในศาลฎีกา และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดนั้น รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติบังคับไว้ แต่ก็มีได้มีบทบัญญัติใดห้ามไม่ให้ศาลฎีกาหรือศาลปกครองสูงสุดที่จะทำการสรรหา ศาลฎีกาหรือศาลปกครองสูงสุดอาจกำหนดวิธีการให้ได้มาซึ่งบุคคลที่จะนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นเหมาะสมได้ ซึ่งในกรณีของศาลฎีกาก็ปรากฏว่าได้ใช้วิธีให้บุคคลมายื่นใบสมัครแล้วจึงตรวจสอบคุณสมบัติเป็นเบื้องต้นแล้วจึงนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อลงคะแนนเลือกอันเป็นวิธีการที่แตกต่างไปจากที่คณะกรรมการสรรหาได้ใช้อยู่ โดยคณะกรรมการสรรหาได้ใช้วิธีมอบให้กรรมการต่างคนต่างไปเสาะแสวงหาเพื่อนำมาเสนอต่อคณะกรรมการสรรหา ซึ่งเมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะจึงย่อมขึ้นอยู่กับองค์กรแต่ละองค์กรที่จะไปดำเนินการตามวิธีการที่องค์กรนั้นเห็นเป็นการเหมาะสม

3. ขั้นตอนการเลือก ในขั้นตอนนี้ทั้ง 3 องค์กรที่จะต้องทำหน้าที่เลือกบุคคลต่างมีขบวนการในการเลือกที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

3.1 ในกรณีของวุฒิสภานั้น มาตรา 257 (2) ได้กำหนดขบวนการเลือกไว้โดยละเอียด กล่าวคือ ประธานวุฒิสภาจะต้องเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อโดยการลงคะแนนลับ โดยผู้ที่จะได้รับเลือกจะต้องได้คะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา หากมีผู้ได้รับคะแนนถึงเกณฑ์ดังกล่าวไม่ครบจำนวน จึงให้มีการลงคะแนนใหม่อีกครั้งสำหรับผู้ที่ได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด และในการลงคะแนนครั้งที่สองผู้ใดได้คะแนนสูงสุดก็ถือว่าเป็นผู้ได้รับเลือกจนครบจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา 255 (3) และ (4)

3.2 ในกรณีของศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดนั้น นอกจากการกำหนดให้ลงคะแนนลับไว้ในมาตรา 255 (1) และ (2) แล้ว มิได้บัญญัติวิธีการอื่นใดไว้ ซึ่งย่อมต้องหมายความว่าศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดต่างมีอำนาจที่จะกำหนดขบวนการได้เองโดยไม่มีผู้ใดจะเข้าไปก้าวก้าวได้ กล่าวคือจะกำหนดให้ผู้ได้รับเลือกได้คะแนนเสียงข้างมากธรรมดา (ของผู้ที่เข้าประชุม) หรือต้องได้เสียงข้างมากโดยเด็ดขาด (คือคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้พิพากษาที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ศาลฎีกาทั้งหมด) ก็ย่อมกระทำได้ และในกรณีหลังหากได้บุคคลที่ได้คะแนนเสียงข้างมากโดยเด็ดขาดไม่ถึงจำนวน 5 คน จะต้องทำอะไร หรือในกรณีมีผู้ได้คะแนนเท่ากันจะต้องทำอะไร ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดจะต้องกำหนดได้เองทั้งสิ้น

4. ในขั้นตอนนี้ฐานะของวุฒิสภา ศาลฎีกา และศาลปกครองสูงสุด ย่อมเหมือนกัน กล่าวคือ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการเลือกบุคคล เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

5. ขั้นตอนการถวายคำแนะนำ ปัญหาในขั้นนี้จึงอยู่ที่ว่าในการถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น วุฒิสภามีอำนาจพิจารณาหรือไม่ และหากไม่มีอำนาจวุฒิสภาก็ดำเนินการได้ด้วยวิธีใด

5.1 บทบัญญัติที่เป็นปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยคือมาตรา 255 (1) ซึ่งบัญญัติว่า “ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ..... ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวน ห้าคน

(2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคน

ในเบื้องต้นจึงต้องวินิจฉัยก่อนว่าการดำเนินการของวุฒิสภาจะกระทำได้โดยวิธีใด ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรา 315 วรรคสาม¹ และมาตรา 156² แล้วน่าจะเป็นที่ยุติได้ว่า วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 262 คน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน การดำเนินการใด ๆ ต้องมีการประชุมและลงมติ และในการลงมตินั้นสมาชิกแต่ละคนย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน โดยเป็นอิสระที่จะลงคะแนนอย่างใดก็ได้ ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของพรรคการเมืองหรืออาณัติอื่นใด กล่าวโดยสรุปคือการทำวุฒิสภาจะถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งบุคคลใด จะต้องกระทำโดยการลงมติ และในการลงมตินั้นสมาชิกย่อมมีอิสระที่จะลงมติในทางใดก็ได้

5.2 การที่จะวินิจฉัยว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะปฏิเสธบุคคลใดบุคคลหนึ่งในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เสนอมานั้น ย่อมเท่ากับเป็นการวินิจฉัยอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

¹ มาตรา 315 วรรคสาม ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2539 หรือสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา 323 แล้วแต่กรณีในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

² มาตรา 156 การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา ต้องจัดให้มีการบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ในที่ที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ และสมาชิกย่อมมีอิสระและไม่ถูกผูกพันโดยมติของพรรคการเมืองหรืออาณัติอื่นใด

5.2.1 ความที่ว่า “ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา” นั้นเป็นการเขียนขึ้นไว้โดยไม่มี ความหมายอะไร หรือเขียนเพียงเพื่อให้เกิดความสว ยงามเท่านั้น ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจะร่างรัฐธรรมนูญโดยใช้ข้อความ ใด ๆ ที่ไม่ประสงค์จะให้มีความหมาย หรือเพียงเพื่อความสวยงาม เพราะไม่เพียงแต่ใน มาตรา 255 เท่านั้นที่ใช้คำว่า “ตามคำแนะนำของวุฒิสภา” หากแต่ได้ใช้ในมาตรา 136 (การแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้ง) มาตรา 196 (การแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐ-สภา) มาตรา 199 (การแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) มาตรา 297 (กรณีการ แต่งตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) มาตรา 312 (การแต่งตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน)

5.2.2 ความที่ว่า “ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา” มีความหมายเพียงว่าให้วุฒิสภาต้องมีมติแนะนำตามที่องค์การอื่นแจ้งมาให้แนะนำ ซึ่ง ย่อมเป็นไปได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อมาตรา 156 ซึ่งกำหนดโดยชัดเจนว่าสมาชิก ย่อมมีอิสระที่จะลงคะแนนโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติใด ๆ ทั้งสิ้น

5.3 ถ้าพิจารณาบทบัญญัติต่าง ๆ ในทำนองเดียวกันที่รัฐธรรมนูญ ประสงค์จะให้ดำเนินการขององค์กรใดเป็นเสรีเด็ดขาดหรือบังคับให้ใครต้องทำตาม มติวินิจฉัยของอีกองค์กรหนึ่ง ก็จะมีบัญญัติไว้ในอีกลักษณะหนึ่ง เช่น

“มาตรา 274 คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วย บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน
- (2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาลชั้นศาลละสี่คน รวม เป็นสิบสองคน ฯลฯ
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน... และได้รับเลือกจาก วุฒิสภา ฯลฯ”

“มาตรา 279 คณะกรรมการตุลาการศาลปกครองประกอบด้วย บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ
- (2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ฯลฯ
- (3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภาสองคน ฯลฯ”

“มาตรา 278 การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองให้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดนั้น เมื่อได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองและวุฒิสภาแล้วให้ นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป”

จากบทบัญญัติในมาตรา 274 และมาตรา 279 จะเห็นได้ชัดเจนว่าในกรณีที่การคัดเลือกตัวบุคคลขององค์กรใดจะเป็นเสร็จเด็ดขาด รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจนโดยมิให้องค์กรอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังจะสังเกตเห็นได้จากถ้อยคำที่ว่า “ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้” สำหรับกรณีของมาตรา 278 ก็เขียนบังคับให้นายกรัฐมนตรีต้องดำเนินการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งโดยไม่มีข้อความใด ๆ ที่จะแสดงให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด

6. ความในมาตรา 255 (1) ที่ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้ (1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนห้าคน” น่าจะมีความหมายเพียง 3 ประการ ดังนี้

6.1 คุณสมบัติ ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา

6.2 ขบวนการในการเลือก ซึ่งให้ใช้ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเป็นที่คัดเลือกโดยกำหนดให้ลงคะแนนลับ

6.3 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้มาตาม 6.1 และ 6.2 จำนวนห้าคน

เมื่อบุคคลที่ศาลฎีกาส่งมาไม่ได้รับความเห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำ ศาลฎีกาก็จะต้องดำเนินการคัดเลือกส่งมาให้พิจารณาใหม่จนกว่าจะครบจำนวน 5 คน เพราะไม่มีบทบัญญัติใดเลยที่กำหนดให้เห็นชัดเจนว่าวุฒิสภาจะต้องรับ

ตามที่ศาลฎีกาเสนอมาในครั้งแรกทั้งห้าคน และเมื่อวุฒิสภามีมติไม่ถวายคำแนะนำบุคคลหนึ่งบุคคลใดแล้ว ก็มีใ้ว่าวุฒิสภาจะดำเนินการต่อไปได้โดยมีผู้พิพากษาศาลฎีกาไม่ครบ 5 คน ตรงกันข้ามวุฒิสภายังคงต้องแจ้งให้ศาลฎีกาเพื่อดำเนินการคัดเลือกบุคคลเสนอไปใหม่จนกว่าจะครบ 5 คน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 255 (1)

7. ถ้าพิจารณามาตรา 92 และมาตรา 93 แล้วจึงจะเห็นได้ชัดเจนถึงอำนาจขององค์กรที่จะทำหน้าที่แนะนำและขบวนการในการแนะนำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

มาตรา 92 ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

มาตรา 93 ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้า....”

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจะเห็นว่าในการแนะนำและยินยอมนั้น รัฐสภาย่อมมีอำนาจที่จะรับหรือไม่รับ และเมื่อรับแล้วจะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงอย่างไรก็ได้ และเมื่อเป็นที่พอใจของรัฐสภาแล้ว จึงมีมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำตามที่ระบุในมาตรา 93

8. มีผู้โต้แย้งว่าวุฒิสภาจะอาศัยข้อเท็จจริงใดมาปฏิเสธบุคคลที่ศาลฎีกาส่งมาในเมื่อมาตรา 135 มิได้ให้อำนาจวุฒิสภาที่จะตั้งกรรมการมาตรวจสอบคุณสมบัติและความประพฤติของบุคคลที่ศาลฎีกาส่งมาตามมาตรา 255 (1) ข้อโต้แย้งนี้จะเป็นการเข้าใจบทบัญญัติมาตรา 135 คลาดเคลื่อน เพราะอันที่จริงมาตรา 135 มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจวุฒิสภาในการดำเนินการเช่นนั้น หากแต่เป็นบทบัญญัติบังคับหรือกำหนดเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำในกรณีต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 135 เพราะอำนาจที่แท้จริงนั้นวุฒิสภามีอยู่แล้วตามมาตรา 189 ซึ่งบัญญัติว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการธิการสามัญ...เพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา...” ดังนั้นในกรณีของการพิจารณาเพื่อถวายคำแนะนำสำหรับบุคคลที่ส่งมาจากศาลฎีกานั้น แม้วุฒิสภาจะไม่ถูกบังคับให้

ต้องตั้งกรรมการเพื่อตรวจสอบ แต่วุฒิสภาก็อาจตั้งกรรมการขึ้นมาดำเนินการได้ ตามอำนาจที่ให้ไว้ในมาตรา 189 ซึ่งอาจเทียบเคียงให้เห็นเข้าใจง่ายขึ้นโดยพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 190 ซึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี และคนชรา หรือผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด” ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับว่าในกรณีดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะต้องตั้งกรรมการที่มีผู้แทนองค์การเอกชนร่วมด้วยตามจำนวนไม่น้อยกว่าที่กำหนด บทบัญญัตินี้ดังกล่าวคงมิได้หมายความว่าหรือจะถูกตีความไปได้ว่า ในกรณีอื่นใดสภาผู้แทนราษฎรจะตั้งกรรมการวิสามัญที่ประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนที่เกี่ยวกับเด็ก สตรี หรือคนชราไม่ได้

9. ข้อโต้แย้งที่ว่าศาลฎีกาและวุฒิสภาต่างเป็นอิสระต่อกัน ไม่น่าจะมีเหตุผลใดที่จะให้การคัดเลือกของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาต้องมาอยู่ใต้อาณัติการพิจารณาของวุฒิสภาอีก นั้น เห็นว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่องค์กรใดจะตกอยู่ภายใต้อาณัติหรือด้อยศักดิ์กว่าองค์กรใด หากแต่เป็นเรื่องการทำหน้าที่คนละหน้าที่ และเป็นเรื่องของการกำหนดความรับผิดชอบว่าตกอยู่แก่ผู้ใด ซึ่งในกรณีนี้รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นภาระความรับผิดชอบของวุฒิสภาในการถวายคำแนะนำ และทั้งยังกำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ซึ่งเป็นการกำหนดตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบในทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข บทบัญญัติที่รุนแรงกว่านี้ก็มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ ดังจะเห็นได้ว่า มาตรา 303 กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนประธานศาลฎีกา หรือแม้แต่ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ ในขณะที่เดียวกันสมาชิกวุฒิสภาก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาในอันที่จะถูกตัดสินลงโทษหรือริบทรัพย์สินได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 308 เช่นกัน

10. กรณีจะเป็นประการใดก็ตามปรากฏตามหนังสือของศาลฎีกาแจ้งว่า เหตุที่จำเป็นต้องเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกา จำนวน 1 คน อันเป็นปัญหาที่ขอให้

พิจารณาในครั้งนี สืบเนื่องจากการที่นายอัมพร ทองประยูร ไม่ยอมลาออกจากข้าราชการตุลาการไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อข้อเท็จจริงเป็นดังที่ประธานศาลฎีกาแจ้งมาเช่นนี้ แม้ว่าศาลฎีกาจะไม่ยอมรับอำนาจของวุฒิสภาแต่กรณีก็ต้องถือว่าเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 258 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “...ถ้าผู้นั้นมีได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมีได้เคยรับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้นำบทบัญญัติมาตรา 261 มาใช้บังคับ” ซึ่งตามบทบัญญัติมาตรา 261 บัญญัติมีสาระสำคัญว่าเมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเพียงบางคน ถ้าเป็นบุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้นำ มาตรา 255 (1) มาใช้บังคับโดยอนุโลมต้องดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และเมื่อเป็นการเลือกซ่อมตามมาตรา 261 เช่นนี้ มาตรา 135 ได้บัญญัติบังคับให้วุฒิสภาต้องตั้งกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

11. มีผู้โต้แย้งว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ว่า “ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา” มีความหมายแต่เพียงว่า วุฒิสภาอาจถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ว่าจะสมควรหรือไม่สมควรโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลใด ส่วนจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำนั้นหรือไม่ยอมสุดแต่พระราชวินิจฉัย นั้น เห็นว่าการวินิจฉัยเช่นนั้นน่าจะไม่ได้สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข เพราะตามหลักการปกครองดังกล่าว พระมหากษัตริย์จะไม่ทรงมีพระราชวินิจฉัยเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินอย่างเป็นทางการ เป็นหน้าที่ขององค์กรทั้งหลายที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นขบวนการ แล้วจึงนำความกราบบังคมทูล ทั้งนี้โดยไม่เป็นการตัดพระราชอำนาจในอันที่จะทรงให้คำแนะนำเป็นการภายในแก่บุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง (Right to advice) ซึ่งในกรณีเช่นนั้น บุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องย่อมต้องรับใส่เหนือเกล้าไปปฏิบัติด้วยความสำนึกและ

รับผิดชอบของตนเอง หลักการเช่นนี้รัฐธรรมนูญปัจจุบันได้รองรับไว้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ดังจะเห็นได้จากมาตรา 2 (องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้) และมาตรา 231 (บทกฎหมายพระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้)

อย่างไรก็ตาม ตามคำโต้แย้งดังกล่าวผลในทางปฏิบัติก็น่าจะเป็นอย่างเดียวกันกับที่วุฒิสภาได้ดำเนินการมาแล้ว กล่าวคือในการที่จะถวายคำแนะนำว่าจะสมควรโปรดเกล้าแต่งตั้งบุคคลใดที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมาหรือไม่นั้น วุฒิสภาก็จำเป็นต้องดำเนินการให้มีการตรวจสอบบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมา โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 189 และเมื่อกรรมาธิการมีความเห็นว่าสมควรหรือไม่สมควรถวายคำแนะนำเพื่อทรงแต่งตั้งบุคคลใดหรือไม่อย่างไร ก็จะต้องรายงานวุฒิสภา เพื่อมีมติว่าจะเห็นชอบกับคณะกรรมาธิการหรือไม่ เพื่อประธานจักได้ดำเนินการต่อไปตามมตินั้น เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ชัดเจนว่า “ตามคำแนะนำของวุฒิสภา” มิใช่เป็นไปตามคำแนะนำของประธานวุฒิสภา และประธานวุฒิสภาจะดำเนินการใด ๆ ในนามของวุฒิสภาได้ก็ต่อเมื่อเป็นมติของวุฒิสภา

นายมีชัย ฤชุพันธุ์
ประธานวุฒิสภา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกา

ปัญหาว่าวุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือไม่นั้น เห็นว่า ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 ประกอบมาตรา 135, 256 และ 257 มีเจตนารมณ์ชัดเจนว่าไม่ประสงค์ให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด หากแต่ได้แบ่งแยกให้องค์กรสำคัญของชาติรวม 3 องค์กร ทำหน้าที่พิจารณาเลือกบุคคลตามสัดส่วนและจำนวนคน ดังนี้

1. ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน 5 คน
2. ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน
3. วุฒิสภาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ตามบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของแต่ละองค์กรไว้แตกต่างกัน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากแต่ละองค์กรก็ต่างกัน กล่าวคือ เฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภามาตรา 255 (3) และ (4) เท่านั้น ที่มาตรา 256 กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ และมาตรา 135 ก็บัญญัติให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 257 ซึ่งก็คือบุคคลตามมาตรา 255 (3) และ (4) เท่านั้น หาได้บัญญัติให้ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลตามมาตรา 255 (1) และ (2) ไม่ อีกทั้งบุคคลที่ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 255 (1) และ (2) รัฐธรรมนูญก็หาได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะ

ต้องห้ามไว้ไม่ ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตามมาตรา 255 (1) และ (2) ก็ต้องมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเฉพาะของแต่ละองค์กร ซึ่งเหมาะสมเพียงพอที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้อยู่แล้ว เมื่อมาตรา 135 ไม่ได้ให้อำนาจวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) และ (2) วุฒิสภาย่อมไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและความประพฤตินั้นทั้งหมดทั้งพยานหลักฐานอันจำเป็นที่อาจพิสูจน์ข้อเท็จจริงของบุคคลดังกล่าวนั้น จึงไม่อยู่ในวิสัยที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่การเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของบุคคลเหล่านั้นได้

เมื่อรัฐธรรมนูญได้จำแนกคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีพิจารณาเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละองค์กรไว้แตกต่างกันดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ชัดเจนว่า องค์กรผู้ทำหน้าที่เลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 3 องค์กรดังกล่าว ย่อมมีอำนาจเป็นอิสระจากกัน และต่างฝ่ายต่างมีอำนาจเป็นของตนเองอย่างเด็ดขาด หากจะให้ให้อำนาจวุฒิสภาเป็นองค์กรสูงสุดที่จะตัดสินชี้ขาดในการพิจารณาว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกไม่ ดังนั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกบุคคลเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) หรือ (2) แล้ว ก็ควรยึดตามนั้น วุฒิสภาไม่มีอำนาจพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้อีก

ส่วนที่มาตรา 255 วรรคแรกบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำของวุฒิสภานั้นไม่อาจแปลความหมายได้ว่าวุฒิสภามีอำนาจที่จะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบได้ด้วย ทั้งนี้เพราะมาตราใดที่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้องค์กรใดมีอำนาจให้ความยินยอมหรือให้ความเห็นชอบก็จะบัญญัติไว้ชัดเจน เช่น กรณีร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็ แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาตามมาตรา 92 หรืออำนาจของสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแก่

บุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 202 เป็นต้น ดังนั้น หน้าที่การถวายคำแนะนำของวุฒิสภามาตรา 255 จึงเป็นเพียงหน้าที่ตามแบบพิธีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้วุฒิสภากระทำ เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงพิจารณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) และ (2) เท่านั้น หาได้มีผลทำให้วุฒิสภามีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลดังกล่าวหรือไม่ เพราะหากมีอำนาจเช่นนี้ก็เท่ากับว่า นอกจากวุฒิสภามีอำนาจเลือกบุคคลตามมาตรา 255 (3) และ (4) แล้ว ยังมีอำนาจเลือกบุคคลตามมาตรา 255 (1) และ (2) อีกด้วย ย่อมขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาข้างต้น

นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล
ประธานศาลฎีกา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุด

ประธานศาลฎีกามีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ 0206/13158 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2540 แจ้งว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ได้พิจารณาเห็นว่า กรณีมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภาว่าเมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกบุคคลใดไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแล้ว วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลนั้นหรือไม่

ข้อเท็จจริง

1. เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540 วุฒิสภามีหนังสือถึงศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยว่าบุคคลซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 (1) นั้น วุฒิสภามีมติไม่เห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งวุฒิสภาเห็นว่า ในการถวายคำแนะนำเพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ วุฒิสภาย่อมมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและคุณสมบัติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อ และลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบการเสนอชื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้

2. ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องนี้ในวันที่ 14 และ 18 พฤศจิกายน 2540 และมีมติโดยเสียงข้างมากว่าเรื่องนี้เป็นกรณีที่เป็นปัญหายังไม่เกิดขึ้น และไม่มีข้อเท็จจริงที่ปรากฏชัดแจ้ง จึงไม่รับวินิจฉัย

3. ต่อมาวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 วุฒิสภาได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ เพื่อเสนอโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 257 วุฒิสภาได้พิจารณารายชื่อบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมา 5 คน และลงมติไม่ให้ความเห็นชอบที่จะถวายคำแนะนำโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายอัมพร ทองประยูร จึงแจ้งให้ศาลฎีกาทราบ เพื่อดำเนินการคัดเลือกบุคคลอื่นเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาใหม่

4. วันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 ศาลฎีกามีหนังสือถึงวุฒิสภาแจ้งว่า ศาลฎีกาเห็นว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบบุคคลที่

ศาลฎีกาคัดเลือกแต่เนื่องจากนายอัมพร ทองประยูร แสดงความจำนงว่าไม่ประสงค์จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกาจึงจะทำการคัดเลือกบุคคลอื่นต่อไป

5. ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภา จึงมีมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่า วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) หรือไม่

ประเด็นปัญหา

ก่อนพิจารณาปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมา คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่ามีปัญหาเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาปัญหาที่ศาลฎีกาเสนอมาได้หรือไม่ด้วย จึงได้กำหนดประเด็นพิจารณาเป็น 3 ประเด็นคือ

1. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 320 ยังมีอำนาจพิจารณาปัญหานี้ หรือไม่
2. คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมาได้หรือไม่
3. วุฒิสภามีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) หรือไม่

ข้อพิจารณา

1. ประเด็นที่หนึ่ง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 320 ยังมีอำนาจพิจารณาปัญหานี้ หรือไม่

เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 320 วรรคหนึ่ง กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสอง ซึ่งมาตรา 320 วรรคสอง กำหนดให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 และ 257 ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ กำหนดสี่สิบห้าวันนี้เป็นกำหนดเวลาในการดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มิใช่กำหนดเวลาเริ่ม

การมีศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ศาลรัฐธรรมนูญจะมีขึ้นก็ต่อเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแล้ว คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะต้องทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญไปจนกว่าจะมีพระบรมราชโองการดังกล่าว ดังนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญชุดนี้จึงยังคงมีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ ศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยปัญหาเรื่องนี้ แม้ว่าจะล่วงเลยกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไปแล้วก็ตาม

2. ประเด็นที่สอง คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาปัญหาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอมาได้หรือไม่

ศาลฎีกาได้ส่งเรื่องนี้มาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งมีข้อพิจารณาดังนี้

2.1 ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็น “องค์กร” ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 หรือไม่ เห็นว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นองค์กรตามความหมายของมาตรา 266 แม้ตามรัฐธรรมนูญจะมีได้ระบุแยกที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกเป็นองค์กรเอกเทศและมีได้ระบุองค์กรประกอบขอบเขตอำนาจหน้าที่เหมือนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ฯลฯ แต่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็ประกอบด้วยบุคลากร วัตถุประสงค์การทำงาน งบประมาณ สถานที่ทำงาน และมีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการคัดเลือกผู้พิพากษาศาลฎีกาเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงถือได้ว่าที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นองค์กรตามความหมายของมาตรา 266

2.2 เรื่องนี้เป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งศาลฎีกาจะเสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้หรือไม่ ในประเด็นนี้มีความเห็นดังนี้

ก. ปัญหานี้เป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเท่านั้น กล่าวคือ วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ศาลฎีกาคัดเลือกมาหรือไม่ แต่ไม่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพราะในขั้นตอนการ

แต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้พิพากษาศาลฎีกาตามมาตรา 255 (1) นั้น อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคือพิจารณาคัดเลือกผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวน 5 คน โดยการลงคะแนนลับ และส่งรายชื่อให้วุฒิสภา จะเห็นได้ว่าขั้นตอนนี้ไม่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งใด ๆ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ปัญหาที่โต้แย้งกันเป็นขั้นตอนของวุฒิสภา คือ การที่วุฒิสภาจะถวายคำแนะนำแก่พระมหากษัตริย์ในการโปรดเกล้าแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น วุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบคุณสมบัติและความเหมาะสมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ศาลฎีกาเสนอชื่อหรือไม่ จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาโดยแท้ไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกา หากจะมีปัญหาข้อโต้แย้งเรื่องนี้ จะต้องให้วุฒิสภาหรือประธานรัฐสภาเป็นผู้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ข. มีข้อที่ควรพิจารณาว่า อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 266 นี้ ควรจะเป็นการขัดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรหลายองค์กร โดยให้องค์กรเหล่านั้นสามารถโต้แย้งอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นได้เหมือนกับการฟ้องคดีโดยองค์กรเหล่านั้นเป็นคู่ความ หรือควรจะเป็นการแก้ปัญหาข้อสงสัยในอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยองค์กรนั้นจะเป็นผู้เสนอเรื่องของตนมาสอบถามศาลรัฐธรรมนูญ ถ้าพิจารณาข้อความในมาตรา 266 จะเห็นว่า ไม่มีตอนใดเลยที่ระบุถึง “ข้อขัดแย้ง” หรือ “ข้อพิพาท” หรือ “ปัญหาระหว่างองค์กรหลายองค์กร” ตรงกันข้าม ข้อความกลับสื่อไปในทางที่ให้องค์กรต่าง ๆ ใช้ศาลรัฐธรรมนูญแก้ปัญหาข้อสงสัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ควรจะตีความเช่นนี้ ก็คือเพื่อไม่ให้เกิดการโต้แย้ง (challenge) อำนาจหน้าที่ของกันและกัน เพราะหากปล่อยให้ทำได้ หากองค์กรหนึ่งเห็นว่า องค์กรอีกองค์กรหนึ่งไม่มีอำนาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จะเสนอปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ซึ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรหลังต้องหยุดชะงักหรือบางองค์กรซึ่งโดยสภาพมีแนวโน้มจะขัดแย้งกันได้ง่าย ถ้าให้สามารถโต้แย้งอำนาจหน้าที่ของกันและกันได้จะทำให้ความขัดแย้งรุนแรงขึ้น เช่น ศาลยุติธรรมกับคณะรัฐมนตรีหรือศาลยุติธรรมกับศาลปกครองเป็นต้น และทำให้ปัญหาประเภทนี้ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญจำนวนมากโดยไม่จำเป็น ทางที่ถูกต้อง

ก็คือ ให้องค์กรซึ่งสงสัยในอำนาจหน้าที่ของตนเท่านั้นสามารถเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ก็จะเป็นจำกัดเฉพาะประเด็นที่สำคัญและจำเป็นจริง ๆ เท่านั้นขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรได้อีกด้วย หรือหากในที่สุดจะมีข้อขัดแย้งระหว่างองค์กรที่มีความสำคัญจริง ๆ ควรได้รับการเสนอสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ก็ยังมีประธานรัฐสภา ซึ่งจะเป็นคนกลางพิจารณาว่า ควรจะเสนอเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือไม่

ค. การตีความว่า องค์กรหนึ่งสามารถเสนอข้อขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ จะทำให้เกิดความยุ่งยากในการแบ่งแยกการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา 248 กับ 266 ต่อไป กล่าวคือ ในกรณีเป็นข้อขัดแย้งระหว่างศาลประเภทต่าง ๆ เช่น ศาลยุติธรรมกับศาลปกครองจะเกิดปัญหาว่าจะเสนอให้คณะกรรมการตามมาตรา 248 หรือศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 266 เป็นผู้วินิจฉัย เพราะบทบัญญัติดังกล่าวไม่ชัดเจนว่า มาตรา 248 เป็นบทเฉพาะและมาตรา 266 เป็นบททั่วไป ซึ่งถ้าเกิดเป็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลแล้วจะต้องใช้มาตรา 248 เท่านั้น และการแบ่งแยกระหว่างอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ระบุไว้ในมาตรา 266 กับอำนาจหน้าที่ทั่ว ๆ ไปตามมาตรา 248 ก็ยากที่จะกำหนดแนวแบ่งแยกที่ชัดเจน แต่ถ้าตีความว่า มาตรา 266 เป็นบทบัญญัติที่ให้องค์กรต่าง ๆ ตรวจสอบอำนาจหน้าที่ของตัวเองแล้ว แนวแบ่งแยกระหว่างมาตรา 248 และ 266 จะชัดเจน กล่าวคือ ถ้าศาลปกครองมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเอง ก็จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา 266 แต่ถ้าศาลปกครองมีปัญหาข้อขัดแย้งเรื่องอำนาจหน้าที่กับศาลยุติธรรมก็จะเสนอเรื่องให้คณะกรรมการตามมาตรา 248 วินิจฉัยโอกาสที่จะเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนของบทบัญญัติในสองมาตราดังกล่าวก็จะไม่เกิดขึ้นเลย

ง. ในการพิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาขององค์กรใดนั้น ควรจะต้องพิจารณาโดยเคร่งครัดให้เป็นปัญหาขององค์กรนั้นโดยตรง เพราะการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญย่อมมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดทั้งในด้านการประสานงานและตรวจสอบถ่วงดุล เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม โดยเฉพาะคณะรัฐมนตรีจะเกี่ยวพันกับการปฏิบัติขององค์กรอื่นเป็นส่วนใหญ่เพราะมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ปัญหานี้จะเป็นปัญหาสำคัญต่อไปในอนาคต

และคำวินิจฉัยในเรื่องนี้ ซึ่งวางบรรทัดฐานให้องค์กรหนึ่งสามารถโต้แย้งอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นได้ ในกรณีมีความขัดแย้งกัน จะทำให้องค์ที่มีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายจะไม่ใช้วิธีเจรจาหาทางประนีประนอมกันเพื่อตีความไปในทางที่จะประสานความเข้าใจอันดีต่อกัน แต่จะนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการรับข้อพิพาทโดยศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่น่าจะเป็นผลดีต่อระบบการเมืองของประเทศ

จ. ในกรณีตามปัญหานี้ เห็นว่า ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ในส่วนตนในกระบวนการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญครบถ้วนแล้ว เมื่อวุฒิสภาใช้อำนาจตรวจสอบและแจ้งมาว่า ผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ได้รับเลือกท่านหนึ่งมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม หากศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยหรือเห็นว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจก็ควรแจ้งยืนยันกลับไป ซึ่งวุฒิสภาก็จะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น นำชื่อบุคคลนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ พร้อมถวายคำแนะนำว่าบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดก็จะขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัย หรือวุฒิสภาอาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าวุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบหรือไม่ตามมาตรา 266 ก็ได้ หรือถ้าวุฒิสภาไม่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายต่อการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาก็ยังมีอำนาจหน้าที่จะเข้ามาแก้ไขโดยส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

3. ประเด็นที่สาม วุฒิสภามีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบ หรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 (1) หรือไม่

ประเด็นนี้คือ ประเด็นที่ศาลฎีกาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ซึ่งมีข้อควรพิจารณาดังนี้

3.1 ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 255 ซึ่งบัญญัติถึงองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญและที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้แบ่งแยกที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็น 3 ทางคือ รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาทางหนึ่ง รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดทางหนึ่งและรับเลือกโดยวุฒิสภาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาอีกทางหนึ่ง เมื่อได้รายชื่อตุลาการรัฐธรรมนูญจากทั้งสามทางครบแล้ว วุฒิสภาจะต้องถวายคำแนะนำประกอบกรทูลเกล้าฯ เพื่อทรงแต่งตั้ง ดังนั้น

วุฒิสภาย่อมมีหน้าที่ถวายคำแนะนำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากการคัดเลือกของ
ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วย มิใช่เพียงนำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ เเฉย ๆ กรณีจะแตกต่างจาก
การโปรดเกล้าฯแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎรนำขึ้นทูลเกล้าฯ โดย
ไม่ต้องถวายคำแนะนำ

3.2 การถวายคำแนะนำตามมาตรา 255 มิได้มีความหมายเพียง
การถวายรายชื่อเท่านั้น แต่วุฒิสภามีหน้าที่ต้องถวายความเห็นประกอบการเสนอ
รายชื่อนั้นด้วยว่า บุคคลตามรายชื่อเหล่านี้เป็นผู้มีคุณสมบัติสมบูรณ์เพียบพร้อมในอัน
ที่จะดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งการ
ที่วุฒิสภาจะได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลเหล่านี้ รัฐธรรมนูญมิได้ระบุ
ขั้นตอนวิธีการไว้ชัดเจนสำหรับการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรกวุฒิสภาจึง
ต้องมีอำนาจดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว ดังนั้น การที่วุฒิสภาให้คณะ
กรรมาธิการของวุฒิสภาตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการ
เสนอชื่อ รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นเพื่อรายงานต่อวุฒิส
ภาจึงเป็นการดำเนินการที่ชอบแล้ว

3.3 ถ้าจะพิจารณามาตรา 135 และมาตรา 261 จะเห็นได้ว่าใน
การแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดต่อไป หรือการแต่งตั้งซ่อมตุลาการรัฐธรรมนูญที่
ว่างลง จะมีกระบวนการคัดเลือกตัวบุคคลเช่นเดียวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐ
ธรรมนูญชุดแรก คือ ดำเนินการตามมาตรา 255 และเมื่อคัดเลือกได้แล้ว ในขั้นตอนที่
วุฒิสภาจะถวายคำแนะนำเพื่อโปรดเกล้าฯแต่งตั้งมาตรา 135 ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะ
กรรมาธิการขึ้นมาทำหน้าที่ตรวจสอบบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อได้ โดยมีได้แบ่งแยกว่า
บุคคลนั้นได้รับการคัดเลือกและเสนอชื่อมาจากทางใด เมื่อการแต่งตั้งซ่อมยังต้องทำ
การตรวจสอบโดยคณะกรรมาธิการของวุฒิสภาทุกกรณี จึงไม่มีเหตุผลใดที่จะตีความ
จำกัดว่า ในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวุฒิสภามีอำนาจตรวจสอบเฉพาะ
จากรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาคัดเลือกตามมาตรา 255 (3) (4) เท่านั้น

3.4 มาตรา 255 มิได้แยกแยะว่า ในกรณีตาม (1) และ (2) ให้
ประธานวุฒิสภานำรายชื่อบุคคลที่ส่งมาจากศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดขึ้นทูล
เกล้าฯ เเฉย ส่วนกรณีตาม (3) และ (4) จึงจะต้องนำมาตรวจสอบเพื่อถวายคำแนะนำ
แต่กลับให้วุฒิสภาถวายคำแนะนำในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน ดังนั้น

หากวุฒิสภาจะเสนอชื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไปโดยมิได้ตรวจสอบ กลับกรองเสียก่อน ก็จะเป็นการไม่สอดคล้องในทางเดียวกัน และเท่ากับเป็นการผลักระงับในการพิจารณาความเหมาะสมของบุคคลที่ได้รับเลือกตามมาตรา 255 (1) และ (2) ให้ทรงใช้พระบรมราชวินิจฉัยโดยไม่ทรงมีข้อมูลที่เหมาะสม ซึ่งย่อมเป็นการไม่สมควร และน่าจะมีชี้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

3.5 กรณีตามมาตรา 255 (1) เป็นการสรรหาบุคคลจากศาลฎีกา มาดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีตามมาตรา 255 (2) ก็เป็นการสรรหาบุคคลจากศาลปกครองสูงสุดมาดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญเช่นกัน บุคคลที่องค์กรทั้งสองดังกล่าวเลือกสรรมาจะมีความเหมาะสมสำหรับศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่เพียงใดนั้น ควรมียุติการที่เป็นกลางคือวุฒิสภาทำหน้าที่ตรวจสอบกลับกรองก่อนเพื่อให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน จึงเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมิได้มุ่งหมาย ที่จะให้กรรมวิธีการของวุฒิสภาตรวจสอบเพียงเฉพาะกรณีตามมาตรา 255 (3) (4) เท่านั้น

3.6 การถวายนโยบายของวุฒิสภานั้น ในกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับบุคคลบางคนที่ศาลฎีกาคัดเลือกมา วุฒิสภาอาจทูลเกล้าเสนอชื่อบุคคลดังกล่าวโดยถวายนโยบายว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมอย่างไรก็ได้ แต่วิธีนี้ย่อมทำให้บุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหาย ดังนั้น การที่วุฒิสภาแจ้งศาลฎีกาให้ทราบว่าไม่เห็นชอบในบุคคลใด เพื่อให้โอกาสศาลฎีกาทบทวนน่าจะเป็นผลดียิ่งกว่าจะเสนอชื่อไปโดยมีคำแนะนำว่าไม่เห็นชอบด้วยดังกล่าว

3.7 ตามความเห็นของศาลฎีกาที่ว่า องค์กรที่ทำหน้าที่คัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 3 องค์กร (คือศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด และวุฒิสภา) ย่อมมีอำนาจเป็นอิสระจากกันนั้นเป็นความเห็นที่ถูกต้องเฉพาะในขั้นตอนการคัดเลือก แต่ในขั้นตอนการนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงแต่งตั้งนั้น วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ถวายนโยบายเกี่ยวกับบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน

3.8 มีข้อสงสัยเกี่ยวกับประเด็นที่ศาลฎีกาตั้งมาให้วินิจฉัยว่า วุฒิสภามีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบ หรือไม่ให้ความเห็นชอบหรือไม่ มีปัญหาว่า คำว่า “ความเห็นชอบ” นี้ หมายถึงความเห็นชอบเพื่อจะดำเนินการขั้นต่อไป หรือความเห็นชอบในความหมายว่าเห็นพ้องด้วยกับการคัดเลือกของศาลฎีกา จริงอยู่รัฐธรรมนูญ

มิได้บัญญัติให้วุฒิสภามีอำนาจให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในลักษณะที่จะขัดขวางการเสนอชื่อตุลาการรัฐธรรมนูญของศาลฎีกา แต่ก็ได้หมายความว่าวุฒิสภามีบทบาทเป็นแค่ “ทางผ่าน” ของการเสนอชื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากศาลฎีกา ในลักษณะที่จะต้องเห็นชอบกับรายชื่อที่เสนอมาเสมอไป เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดบทบาทให้วุฒิสภา “ถวายคำแนะนำ” พระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การที่วุฒิสภาตรวจสอบประวัติและคุณสมบัติของบุคคลที่ศาลฎีกาเสนอชื่อมาและทักท้วงไม่เห็นชอบเมื่อเห็นว่าบุคคลบางคนมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม จึงเป็นเพียงการแจ้งให้ศาลฎีกาทราบถึงคำแนะนำที่วุฒิสภาจะถวายล่วงหน้าในลักษณะการประสานงานเพื่อมิให้มีความเห็นที่ขัดแย้งกันระหว่างศาลฎีกาและวุฒิสภาราบบังคมทูลให้เป็นที่ระคายเคืองเบื้องพระยุคลบาท โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาอาจจะพิจารณาทบทวนโดยขอข้อมูลจากการประชุมของวุฒิสภา ซึ่งก็ยอมทำได้เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมยิ่งขึ้น

ดังนั้น วุฒิสภาย่อมจะต้องสามารถแสดงความไม่เห็นชอบ ในความหมายของการท้วงติงการเสนอรายชื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของศาลฎีกาได้

คำวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า

1. คณะตุลาการรัฐธรรมนูญชุดนี้ยังคงมีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยปัญหาเรื่องนี้ และเรื่องอื่นที่ราบเท่าที่การแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาที่สืบห้าวันนับจากวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไปแล้วก็ตาม
2. ศาลฎีกาไม่มีสิทธิ (อำนาจ) เสนอเรื่องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา 266 เนื่องจากเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาโดยเฉพาะ
3. วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลที่ได้รับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน รวมทั้งที่ศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดคัด

เลือกด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้มีข้อมูลใช้ถวายเป็นคำแนะนำพระมหากษัตริย์ในการลงพระ-
ปรมาภิไธยแต่งตั้ง รวมทั้งสามารถที่จะแสดงความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในความ
หมายของการทวงติงรายชื่อบุคคลที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกและแจ้งให้ศาลฎีกา
รับทราบได้

นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์
อัยการสูงสุด
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาสตราจารย์บุญชนะ อิตถากร

1. เนื่องจากประธานศาลฎีกาได้ทำหนังสือถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีใจความว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการที่จะตรวจสอบคุณสมบัติและความประพฤติของบุคคลที่ศาลฎีกาคัดเลือกมา (มาตรา 255, 256, 257, 266 และ 135) ข้าพเจ้าขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ดังจะได้กล่าวในข้อต่อ ๆ ไป

2. ตามเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่ประธานศาลฎีกาได้เสนอต่อท่านประธานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งคำชี้แจงของประธานวุฒิสภานั้น สรุปความเห็นของประธานวุฒิสภาได้ว่า

วุฒิสภาได้ประชุมตรวจสอบคุณสมบัติและความประพฤติของบุคคลที่ศาลฎีกาได้คัดเลือกไว้ 5 ท่านแล้ว วุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลดังกล่าวนั้นเพียง 4 ท่านว่า เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่อีก 1 ท่าน (นายอัมพร ทองประยูร) วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบ

3. ข้อโต้แย้งของประธานศาลฎีกากับประธานวุฒิสภา จึงอยู่ในประเด็นที่ว่า ประธานวุฒิสภาได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 หรือไม่

ตามข้อเท็จจริง วุฒิสภาและประธานวุฒิสภาได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เสร็จสิ้นไปแล้วในระดับหนึ่ง โดยตั้งกรรมาธิการขึ้นมาพิจารณา แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมของวุฒิสภาเป็นการลับ การที่วุฒิสภาได้ดำเนินการไปดังกล่าวนี้ ก็โดยเห็นว่า ในรัฐธรรมนูญมาตรา 255 ได้บัญญัติว่า **วุฒิสภา**เป็นผู้มีหน้าที่ถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ และในมาตราเดียวกันนี้ **ประธานวุฒิสภา**เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

4. ข้าพเจ้าเห็นว่า ในรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดข้อห้ามไว้แต่ประการใด ประธานวุฒิสภาจึงชอบที่จะกำหนดทางปฏิบัติขึ้น เพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบบุคคลที่ประธานศาลฎีกาได้ส่งรายชื่อมา การตัดสินใจของประธานวุฒิสภาจึงเป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจ ถ้าดุลพินิจนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยเหตุผล ก็เป็นการชอบที่จะทำได้และได้กระทำไปแล้วด้วย

5. ตามเอกสารต่าง ๆ ที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ในฐานะเลขาธิการศาลรัฐธรรมนูญ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล) รวมตลอดถึงรายงานการประชุมลับของวุฒิสภาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งแจกให้แก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณานั้น ปรากฏว่าประธานวุฒิสภาได้กล่าวหลายครั้งในที่ประชุมว่า ในฐานะที่เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ จำเป็นจะต้องขอมติจากที่ประชุมวุฒิสภาเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้

6. ตามความเห็นของข้าพเจ้า การกำหนดมาตรการและมาตรฐานในการออกเสียงให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบบุคคลที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ควรจะใช้มาตรการและมาตรฐานอย่างเดียวกัน

ในการตรวจสอบคุณสมบัติและความประพฤติของผู้ที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ 5 ท่าน และทางรัฐศาสตร์ 3 ท่าน วุฒิสภาได้ดำเนินการออกเสียงเป็น 2 ครั้ง ในขั้นแรก คัดเลือกไว้เฉพาะผู้ที่ได้คะแนนกึ่งหนึ่งของจำนวนวุฒิสมาชิก ส่วนการออกเสียงครั้งที่ 2 ไม่ได้กำหนดมาตรฐานดังกล่าวไว้ แต่ในการให้ความเห็นชอบและไม่เห็นชอบบุคคลที่ประธานศาลฎีกาส่งมา ประธานวุฒิสภาได้ดำเนินการโดยกำหนดมาตรการ และมาตรฐานที่ดีที่สุดดังปรากฏในรายงานการประชุมลับของวุฒิสภาแล้ว

7. ข้าพเจ้าจึงขอสรุปว่า เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยตามหลักแห่งความเป็นจริง (สัจธรรม=truism) แล้ว การที่จะตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นนั้น บุคคลที่จะรับผิดชอบครั้งสุดท้ายของกระบวนการก็คือประธานวุฒิสภา ซึ่งเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ฉะนั้น ความเห็นและการดำเนินการของประธานวุฒิสภา จึงเป็นการชอบที่จะกระทำได้

8. การพิจารณาวินิจฉัยของข้าพเจ้าตามที่บันทึกไว้ข้างบนนี้ ได้อาศัย
หลักวิชาและทางปฏิบัติในทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ประกอบกัน

ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถาวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร

1. เกี่ยวกับปัญหาในมาตรา 255 วรรคแรก ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้ (1) (2) (3) (4) และ ฯลฯ

เมื่อพิจารณาด้วยบทมาตรา 255 โดยตลอดแล้วจะเห็นได้ว่า ด้วยบทมาตรา 255 ได้แบ่งบุคคลที่จะมาเป็นตุลาการ และกำหนดการเลือกมาแล้วโดยเรียบร้อย โดยพวก (1) ต้องเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคน พวก (2) ต้องเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคน ส่วนนอกนั้นเป็นพวกที่ (3) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา 257 จำนวนห้าคน และพวก (4) ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิทยาศาสตร์ซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา 257 จำนวนสามคน

จะเห็นได้ว่า กฎหมายแบ่งแยกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญออกเป็นพวก ๆ และกำหนดวิธีเลือกตั้งต่างกันออกไป คือ เลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาห้าคน ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดสองคน ดังนี้ จึงเห็นได้ชัดเจนว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประเภท (1) (2) ได้รับเลือกมาแล้วตามกฎหมาย ไม่มีด้วยบทมาตรา 255 ตรงไหนที่ให้วุฒิสภามาคัดเลือกอีกทีหนึ่ง และด้วยบทในข้ออื่นก็ไม่ได้กำหนดไว้

แต่วุฒิสภาเห็นว่า เมื่อวุฒิสภาเป็นผู้ถวายคำแนะนำ ก็ควรจะต้องเป็นผู้เลือกสรรได้ ถ้าพิจารณา มาตรา 255 วรรคหนึ่ง ที่ว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลต่อไปนี้ ข้อความนี้ไม่มีด้วยบทตรงไหนว่า ให้วุฒิสภาสามารถลงมติให้ตุลาการรัฐธรรมนูญที่เลือกมาแล้วจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดไว้อีก และมาตรา 256, 257 ก็พูดแต่ตุลาการรัฐธรรมนูญที่มาจากสาขานิติศาสตร์และวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่วุฒิสภาจะตั้งกรรมการสรรหาได้

ดังได้กราบเรียนแล้ว มาตรา 255 ได้แบ่งผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งตุลาการรัฐธรรมนูญออกเป็น 2 พวก คือ พวกมาจากผู้พิพากษาศาลฎีกากับตุลาการศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกมาแล้วจากที่ประชุมใหญ่ของทั้งสองสถาบัน กฎหมายจึงไม่บัญญัติซ้ำซ้อนอีก ส่วนผู้จะดำรงตำแหน่งตามมาตรา 255 (3) (4) คือ สาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์นั้น กฎหมายกำหนดคุณสมบัติและวิธีคัดเลือกไว้แล้ว ตามมาตรา 256-257 ดังนั้น การลงมติเกี่ยวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประเภท (1) (2) อีกครั้งหนึ่ง จึงไม่มีกฎหมายรับรอง

2. เกี่ยวกับคำว่า ตามคำแนะนำ ที่กล่าวถึงกันอยู่นั้น ถ้าพิจารณาด้วยบทมาตรา 255 วรรคแรก ..... ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลเหล่านี้ ประเภท (1) .... ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ประเภท (2) .... โดยที่ประชุมใหญ่ของศาลปกครองสูงสุด นอกจากนั้น พวกผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ กฎหมายกำหนดคุณลักษณะและวิธีสรรหาและลงคะแนนไว้ในมาตรา 256-257 แตกต่างกันไป กฎหมายไม่กำหนดว่าคำแนะนำต้องทำอะไร มีแต่ผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเท่านั้น อดีตก็นำคำแนะนำการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา-ศาลปกครองสูงสุด และตลอดจนการสรรหาตามมาตรา 257 ทั้งด้วยบทมาตรา 255 ก็ใช้คำว่าตามคำแนะนำ ซึ่งข้อความตอนนี้เป็นความหมายรวม ๆ ตามคำแนะนำ ซึ่งต่างกับถ้อยคำแนะนำ ซึ่งเป็นเรื่องเจาะจงให้กล่าวถ้อย แต่ตามคำแนะนำไม่เจาะจงถึงขนาดที่เข้าใจว่าต้องลงมติ เรื่องทั้งหมดควรอยู่กับสำนักราชเลขาธิการจะเป็นผู้กำหนด แต่ไม่ใช่จะคิดว่าตามคำแนะนำแล้วต้องมีการลงมติเสมอไป มิฉะนั้นแนะนำไม่ได้ กฎหมายเพียงแต่ว่าทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำจากบุคคลต่อไปนี้เท่านั้น

3. ปัญหาที่ว่า “ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา” เป็นองค์กรตามกฎหมายหรือไม่ ถ้าถือตามความเห็นทางบริหารที่ว่า ต้องประกอบด้วยบุคคล-วัตถุประสงค์การดำเนินงานงบประมาณ-สถานที่ทำงาน ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาถือว่าเป็นองค์กรตามหลักบริหาร และตามรายงานการประชุมของ ส.ส.ร. เมื่อ 23 มิ.ย. 40 ดร.โกเมศ ขวัญเมือง ให้ความเห็นว่าที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาน่าจะเป็นองค์กรที่ถูกต้อง ที่สามารถคัดเลือกผู้พิพากษาได้ดีที่สุด ซึ่งผมมีความเห็นพ้องด้วย เพราะมิฉะนั้นตามมาตรา 266

กำหนดให้องค์การนั้น หรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องราวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
ถ้าไม่ใช่องค์กร ตัวประธานรัฐสภาต้องเป็นผู้เสนอเรื่อง

ศาสตราจารย์ประเทือง กীরตินุตร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของพลโท โกวิท มัชฌิมจันทร์

ข้อเท็จจริงมีว่า ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 1 (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติให้ความเห็นชอบต่อผู้พิพากษาศาลฎีกา 4 คน ในจำนวน 5 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เลือกไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติ มาตรา 255 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และวุฒิสภาไม่เห็นชอบ 1 คน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ประชุมเพื่อพิจารณาเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวน 1 คน ไปแทน และศาลฎีกาได้แจ้งยืนยันต่อวุฒิสภาว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบต่อบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เลือกไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้นแล้วอีก เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2540 ประธานวุฒิสภาได้มีหนังสือชี้แจงต่อประชาชนว่า ตามมาตรา 255 ของรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำของวุฒิสภา คำแนะนำนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นมติของวุฒิสภา จึงเป็นกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากับวุฒิสภาว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้พิจารณาเลือกบุคคลใดไปเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แล้ว วุฒิสภามีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบบุคคลนั้นอีกหรือไม่ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 บัญญัติว่า

“มาตรา 255 ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคน

(2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนสองคน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขานิติศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือก ตามมาตรา 257 จำนวนห้าคน

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาขารัฐศาสตร์ ซึ่งได้รับเลือก ตามมาตรา 257 จำนวนสามคน

ให้ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 255 ดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากบุคคล 3 ประเภท และมาจาก 3 องค์กรด้วยกัน กล่าวคือ ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกตามมาตรา 255 (1) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกตามมาตรา 255 (2) และผู้ทรงคุณวุฒิสถาขานิติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิสถาขารัฐศาสตร์ตามมาตรา 255 (3) และ (4) ซึ่งวุฒิสภาเลือกตามมาตรา 257 ทั้ง 3 องค์กรนั้น ต่างก็เป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กัน วิธีการเลือกก็แยกจากกัน มิได้มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่วุฒิสภาจะต้องเลือกหรือให้ความเห็นชอบต่อบุคคลตามมาตรา 255 (1) เลย อำนาจหน้าที่ในการเลือกหรือให้ความชอบของวุฒิสภานั้น รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เช่น ตามมาตรา 257,277,278 และ 279 เป็นต้น

ตามบทบัญญัติมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อเพื่อวุฒิสภาเลือกแต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบ ก็มีให้อำนาจไว้แต่ประการใดที่จะปฏิบัติต่อบุคคล ตามมาตรา 255 (1)

อนึ่ง ความว่า “ตามคำแนะนำ” ย่อมหมายถึงการชี้ทางให้ปฏิบัติมิได้ก่อให้เกิดอำนาจหน้าที่อย่างอื่นได้ ดังเช่นการแนะนำตามมาตรา 129 ของรัฐธรรมนูญ แต่เนื่องจากบทบัญญัติของมาตรา 135 จึงก่อให้เกิดอำนาจขึ้นเกี่ยวกับการให้คำแนะนำของวุฒิสภา แต่ก็หาได้รวมไปถึงบุคคลตามมาตรา 255 (1) ไม่ จึงเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ประสงค์ให้ประธานวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่แทนองค์กรอื่นด้วยเท่านั้น

อาศัย เหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าวุฒิสภาไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบต่อบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น ได้อีก

พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาสตราจารย์โสภณ รัตนากร

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญมาตรา 255 ได้บัญญัติแยกที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็น 4 สายด้วยกัน คือ สายที่ 1 มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา จำนวน 5 คน สายที่ 2 มาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน สายที่ 3 มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ จำนวน 5 คน และสายที่ 4 มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน ทั้งได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้เลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายที่ 1 และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้เลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายที่ 2 และมาตรา 257 ได้ระบุว่า ให้วุฒิสภาเป็นผู้เลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายที่ 3 และ 4 ซึ่งมีขั้นตอนของการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์ 6 คน ให้วุฒิสภาเลือกเอาเพียง 5 คนและ 3 คน ตามลำดับ แต่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากสายไหนก็ตาม มาตรา 255 วรรคแรก กำหนดให้วุฒิสภามีหน้าที่ถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งทั้งนั้น จะเห็นได้ว่าตามบทบัญญัติดังกล่าวสำหรับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สายที่ 1 และ 2 นั้น วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ “เลือก” ไม่ คงมีแต่อำนาจหน้าที่ในการถวาย “คำแนะนำ” เท่านั้น สมาชิกวุฒิสภาคงตระหนักถึงเรื่องนี้ดี เพราะในที่ประชุมวุฒิสภาในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 ไม่มีท่านผู้ใดเห็นว่าวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ “เลือก” ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายที่ 1 ซึ่งมาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาเลย ส่วนที่วุฒิสภาอนุญาตให้คณะกรรมการเสนอรายงานการศึกษาประวัติและความประพฤติของผู้พิพากษาในศาลฎีกา 5 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกมาแล้ว ทั้งที่มาตรา 135 มิได้บัญญัติให้อำนาจวุฒิสภาตั้งคณะกรรมการในเรื่องนี้ ดังเช่นกรณีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์นั้น แม้วุฒิสภาจะอ้างว่าอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อการนี้โดยอาศัยมาตรา 189 ซึ่งให้อำนาจวุฒิสภาที่จะตั้งคณะกรรมการขึ้นศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ได้ก็ตาม แต่การที่วุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการขึ้นศึกษาประวัติและความประพฤติของผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามาแล้ว ควรจะได้กระทำเฉพาะในกรณีมีเหตุโดยชัดแจ้งที่จะ

ต้องกระทำ และต้องกระทำโดยรอบคอบ ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐานหักล้างข้อกล่าวหา และคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญด้วย ดังจะเห็นได้ว่าตามมาตรา 135 ซึ่งเป็นบทบังคับให้วุฒิสภาต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งวุฒิสภามีหน้าที่ “เลือก” ให้ “คำแนะนำ” หรือให้ “ความเห็นชอบ” นั้น ไม่ได้บังคับให้ตั้งคณะกรรมการในกรณีที่วุฒิสภาจะถวาย “คำแนะนำ” ในการที่จะทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมาจากสายผู้พิพากษาในศาลฎีกาด้วย ต่างกับกรณีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เหตุที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเช่นนี้คงเป็นเพราะเห็นว่า ผู้พิพากษาในศาลฎีกาต้องดำรงตนอยู่ภายใต้ระเบียบ วินัย ประมวลจริยธรรม และนิติประเพณีของข้าราชการฝ่ายตุลาการอยู่แล้ว และเมื่อได้ผ่านการคัดเลือกมาจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาด้วย ก็น่าจะเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ว่ามีประวัติและความประพฤติดี จึงมิได้บัญญัติบังคับไว้ในมาตรา 135 ว่าจะต้องมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบประวัติและความประพฤติอีก และมีได้บัญญัติว่าตุลาการรัฐธรรมนูญสายที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาและมาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจะต้องมีคุณสมบัติเช่นใด ดังกรณีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งบัญญัติเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ในมาตรา 256

ปัญหาว่าการที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการเกี่ยวกับประวัติและความประพฤติของผู้พิพากษาในศาลฎีกา 5 ท่าน ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกมาแล้วมีมติเป็นรายบุคคลว่าเห็นชอบให้ถวายคำแนะนำเพื่อทรงแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 4 ท่าน และไม่เห็นชอบ 1 ท่าน ดังนี้ วุฒิสภามีอำนาจตามรัฐธรรมนูญทำได้หรือไม่นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้วุฒิสภาเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่งของบุคคลไว้หลายทางหลายวิธีด้วยกัน บางกรณีให้วุฒิสภาเป็นผู้ “เลือก” บุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง เช่น การเลือกคณะกรรมการเลือกตั้ง (มาตรา 138,143) การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ (มาตรา 257,261) การเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (มาตรา 274 (3),279 (3)) เป็นต้น บางกรณีให้วุฒิสภาเป็นผู้ให้ “ความเห็นชอบ” เช่น

การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน (มาตรา 19 วรรคสอง) การให้ความเห็นชอบในการเสนอพระนามผู้สืบสันตติวงศ์ (มาตรา 23 วรรคสาม) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด (มาตรา 277 วรรคสอง) แต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุด (มาตรา 278) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 302) เป็นต้น บางกรณีให้วุฒิสภาเป็นผู้ถวาย “คำแนะนำ” ต่อพระมหากษัตริย์ เช่น การแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา(มาตรา 196) การแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 199) การแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 297) การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (มาตรา 312) และการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา 255) เป็นต้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้แยกบัญญัติไว้โดยชัดเจนว่า กรณีไหนวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการ “เลือก” กรณีไหนมีอำนาจหน้าที่ให้ “ความเห็นชอบ” และกรณีไหนมีอำนาจหน้าที่เพียงแต่ถวาย “คำแนะนำ” ฉะนั้น เมื่อมาตรา 255 กำหนดว่า ในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา ให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพียงถวาย “คำแนะนำ” เท่านั้น วุฒิสภาจะไปทำการ “เลือก” หรือให้ “ความเห็นชอบ” หาได้ไม่ และผลของการลงมติซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเห็นชอบจะถวายคำแนะนำให้ทรงแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ผ่านการเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้วเพียง 4 ท่าน ไม่ถวายคำแนะนำ 1 ท่านนั้น ก็เท่ากับเป็นการ “เลือก” ซ้ำอีกนั่นเอง การลงมติของวุฒิสภาในกรณีนี้จึงไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

เกี่ยวกับการลงมติของวุฒิสภาในเรื่องนี้ ปรากฏข้อความจากหนังสือชี้แจงต่อประชาชนของประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ว่า “... เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “วุฒิสภา” เป็นผู้ถวายคำแนะนำ ดังนั้นคำแนะนำนั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเป็นมติของวุฒิสภา... และเมื่อใดก็ตามวุฒิสภาจะต้องมีมติเกี่ยวกับการ**คัดเลือก**ตัวบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง กรณีที่ย่อมจะต้องตกอยู่ใต้บังคับแห่งมาตรา 156 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติให้สมาชิกแต่ละท่านมีเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนอย่างใดก็ได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อาณัติใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งย่อมหมายความว่า จะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่

เห็นชอบกับการถวายคำแนะนำบุคคลใดที่ศาลฎีกาส่งรายชื่อมาก็ได้...” ตามหนังสือชี้แจงนี้แสดงว่า การลงมติของวุฒิสภาเป็นการดำเนินการตามมาตรา 156 และเป็นการคัดเลือกนั่นเอง บทบัญญัติของมาตรา 156 ที่กล่าวถึงนี้ก็คือ บทบัญญัติในวรรคสี่ซึ่งมีความหมายว่า “การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ให้กระทำเป็นการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ และสมาชิกย่อมมีอิสระและไม่ถูกผูกพันโดยมติของพรรคการเมืองหรืออาณัติอื่นใด” จะเห็นได้ว่าบทบัญญัตินี้เป็นวิธีการออกเสียงลงคะแนนในกรณีวุฒิสภำทำหน้าที่ “เลือก” หรือให้ “ความเห็นชอบ” เท่านั้น หากใช้เป็นกรณีวุฒิสภำเพียงแต่ทำหน้าที่ถวาย “คำแนะนำ” ไม่ วิธีการลงมติของวุฒิสภำในเรื่องนี้จึงไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเช่นกัน

การลงมติของวุฒิสภำดังกล่าวมานอกจากไม่สอดคล้องกับมาตรา 255 แล้ว ยังขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาจากหลายทาง ผ่านกระบวนการสรรหาและเลือกที่แตกต่างกัน และมีการเลือกโดยองค์กรต่างหากวุฒิสภำไปใช้อำนาจคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา และที่มาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้อีก ผลก็จะกลายเป็นว่าวุฒิสภำแต่ผู้เดียวเป็นผู้เลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดทุกสาย หากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์เช่นนั้น คงไม่จำเป็นจะต้องบัญญัติมาตรา 255,257 ให้มีวิธีการเลือกและสรรหาให้แตกต่างกัน

นอกจากนั้น เมื่อคำนึงถึงว่า มาตรา 255 วรรคสาม ได้บัญญัติให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เข้าประชุมกันผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสายอื่น ๆ เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วยแล้ว หากวุฒิสภำมีอำนาจคัดเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกมาแล้วได้อีก มาตรานี้จะบัญญัติให้ท่านเหล่านั้นจะเข้าร่วมเลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญเลยได้อย่างไร ทำนองเดียวกันที่มาตรา 258 วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะต้องลาออกจากการเป็นผู้พิพากษายภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกนั้น คงเพื่อบริให้มี การดำรง

ตำแหน่งซ้ำซ้อนในขณะเดียวกัน หากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์จะให้วุฒิสภา “คัดเลือก” หรือให้ “ความเห็นชอบ” ได้อีก ผลก็จะกลายเป็นว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เมื่อลาออกภายใน 15 วันแล้ว หากไม่ได้รับการ “คัดเลือก” หรือไม่ได้รับ “ความเห็นชอบ” จากวุฒิสภา ก็จะได้รับเสียหายเพราะต้องลาออกจากการเป็นผู้พิพากษาไปก่อนแล้ว บทบัญญัติเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญมิได้มีเจตนารมณ์จะให้วุฒิสภามีอำนาจ “คัดเลือก” ผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ผ่านการเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามาแล้ว หรือให้อำนาจวุฒิสภามีอำนาจลงมติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ อันมีผลเป็นการ “เลือก” ซ้ำอีก

ด้วยเหตุดังกล่าวมาจึงเห็นว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ศาสตราจารย์ไสภณ รัตนากร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของนายโสภาส อรุณินท์

กรณีประธานศาลฎีกาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ปัญหาว่าวุฒิสภาซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะดำเนินการพิจารณาถวายคำแนะนำได้เพียงใด เมื่อเทียบกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 255 (3) และ 255 (4) และวุฒิสภามีอำนาจที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบแก่บุคคลที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่

คำวินิจฉัย พิจารณาแล้ว เห็นว่า การแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนี้มีลักษณะการแต่งตั้งเช่นเดียวกับการแต่งตั้งกรรมการเลือกตั้ง (มาตรา 136) การแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา 196) การแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชน (มาตรา 199) และการแต่งตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 297) ที่รัฐธรรมนูญให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ลักษณะการแต่งตั้งจึงแตกต่างกับการแต่งตั้งองคมนตรี ซึ่งเป็นไปตามพระราชอัธยาศัย (มาตรา 13) ดังนั้นความหมายของคำว่า “คำแนะนำ” ของวุฒิสภา จึงมุ่งหมายในประเด็นว่ามีได้ทรงแต่งตั้งตามพระราชอัธยาศัย หากแต่เป็นการแต่งตั้งจากบุคคลที่วุฒิสภาได้แนะนำ

ตัวบุคคลที่วุฒิสภานำไปกราบบังคมทูลจะเป็นผู้ใดและมาจากการพิจารณาการคัดเลือกตามขั้นตอนประการใดนั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนแล้ว ตามมาตรา 255 (1) (2) (3) และ (4) และมาตรา 257 ซึ่งบุคคลตาม (1) จะเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิตาม (3) และ (4) รัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีการสรรหาตามมาตรา 257 ซึ่งแตกต่างจากบุคคลตาม (1) และ (2) และจากบทบัญญัติ มาตรา 257 ในเรื่องการสรรหา นั้น คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่ทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเกินกว่าจำนวนที่ต้องการ 1 เท่า กล่าวคือ 10 คน และ 6 คน ตามลำดับ เพื่อให้วุฒิสภาเลือกให้เหลือจำนวน 5 คน และ 3 คน ตามลำดับ แต่บุคคลที่ได้รับการเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา นั้น รัฐธรรมนูญมิได้ให้อำนาจวุฒิสภาจะกระทำเช่นนั้นได้ ฉะนั้นวุฒิสภานี้จึงไม่อาจพิจารณาให้ความ

เห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบได้ในกรณีของรายชื่อที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุม
ใหญ่ศาลฎีกา

โดยสรุป จึงเห็นว่า วุฒิสภามีหน้าที่ต้องถวายคำแนะนำแต่ไม่อาจ
พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบ ในกรณีผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ได้รับ
การเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ตามมาตรา 255 (1)

นายไอลภาส อรุณินท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 2/2541

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหา และการคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 320 วรรคหนึ่ง ได้พิจารณาเรื่องนี้เสร็จแล้ว จึงได้มีคำวินิจฉัยดังต่อไปนี้

มูลกรณีเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติเลือกบุคคลซึ่งเห็นสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์จำนวนสิบคน และสาขารัฐศาสตร์จำนวนหกคน เพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาคัดเลือก ตามมาตรา 257 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์จำนวนสิบคน ซึ่งคณะกรรมการสรรหาฯ ได้เสนอชื่อต่อวุฒิสภานั้นประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์เกษม ศิริสัมพันธ์
2. ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร
3. พลโท จุล อติเรก
4. นายประจิตต์ โรจนพฤษ์
5. นายประเสริฐ นาสกุล
6. รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช
7. นายสวัสดิ์ รอดเจริญ
8. นายสุจินดา ยงสุนทร
9. ศาสตราจารย์อิสสระ นิตินันท์ประภาศ
10. ศาสตราจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน

ต่อมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 วุฒิสภาได้ดำเนินการเลือกบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ และสาขา รัฐศาสตร์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 255 (3) และ (4) ตลอดจนได้ พิจารณารายชื่อบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาส่งมาตามมาตรา 255 (1) ด้วย สำหรับผู้ทรง คุณวุฒิสาขานิติศาสตร์จำนวนห้าคนวุฒิสภาได้ดำเนินการคัดเลือกแล้วได้แก่

1. ศาสตราจารย์อิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ
2. ศาสตราจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน
3. พลโท จุล อติเรก
4. นายสุจินดา ยงสุนทร
5. นายประเสริฐ นาสกุล

วันที่ 7 มกราคม 2541 นายศรีอัมพร ศาลิคุปต์ และนายปัญญาพล เสน่ห์สังคม ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐาน ว่า

1. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) คำว่า “ศาสตราจารย์” หมายความว่าเฉพาะผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ เท่านั้น ไม่ใช่หมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ

2. ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน (จำเลย) ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีมติเสนอชื่อจำเลย และที่วุฒิสภา มีมติคัดเลือกจำเลยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลเป็นโมฆะ

โดยโจทก์ได้อ้างอาศัยสิทธิตามมาตรา 28 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ที่ให้ สิทธิแก่บุคคลทั่วไปสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้น เป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ หากมีการกระทำโดยบุคคลหรือองค์กรใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ต่อมาเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2541 ตัวแทนเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและ องค์กรประชาชน ได้ยื่นหนังสือต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา เพื่อขอให้ ประธานรัฐสภาใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เพื่อนำประเด็นปัญหาคุณสมบัติของ นายอุกฤษ มงคลนาวิน มาพิจารณาวินิจฉัยว่าขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) หรือไม่ โดย

ให้เหตุผลว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน มิได้เป็นศาสตราจารย์อันหมายถึงข้าราชการพลเรือน มหาวิทยาลัยระดับ 10 แต่อย่างใด โดยดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นเพียงศาสตราจารย์พิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น ซึ่งเรื่องนี้เกรงว่าหากปล่อยให้ประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยจะเป็นการทำลายศรัทธาของประชาชนต่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

วันที่ 14 มกราคม 2541 คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำฟ้องของ นายศรีอัมพร ศาลิกุปต์ และนายปัญญาพล เสน่ห์สังคม แล้วมีความเห็นว่า โจทก์ทั้งสองได้ฟ้องคดีนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยมาตรา 28 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้หรือใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวโจทก์จะฟ้องคดีต่อศาลได้ต่อเมื่อโจทก์ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ แต่ตามคำฟ้องของโจทก์ไม่ปรากฏว่าโจทก์ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่ประการใด คำฟ้องของโจทก์ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 28 วรรคสอง โจทก์ไม่อาจอาศัยบทบัญญัติดังกล่าวมาฟ้องจำเลยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองไว้พิจารณา

ต่อจากนั้น นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา ได้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหาและการคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ พร้อมด้วยความเห็นว่า เนื่องด้วยเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและองค์กรประชาชนได้มีหนังสือร้องขอให้ตนในฐานะประธานรัฐสภาเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหา และการคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ โดยให้เหตุผลว่าภายหลังที่วุฒิสภามีมติคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 255 ของรัฐธรรมนูญก่อให้เกิดความสงสัยในคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ เพราะตามมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ แต่ปรากฏว่า นายอุกฤษ

มงคลนาวิน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ
สาขานิติศาสตร์ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นศาสตราจารย์พิเศษของจุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย มิใช่เป็นศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาคำร้องขอตั้งกล่าวของเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและองค์กร
ประชาชน ประกอบกับข่าวสารที่สื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์การสรรหาบุคคลซึ่งสมควรได้รับ
แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและการที่วุฒิสภา มีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน
เพื่อได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้เห็นได้ว่าผู้ที่มีความเห็นเกี่ยวกับคุณ
สมบัติของ นายอุกฤษ มงคลนาวิน แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งขัดแย้งกัน กล่าวคือ

ฝ่ายแรกเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” หมายความว่ารวมถึงศาสตราจารย์
พิเศษด้วย ดังนั้น นายอุกฤษ มงคลนาวิน จึงมีคุณสมบัติเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรง
คุณวุฒิสานิติศาสตร์ ตามมาตรา 256 (3) ผู้มีความเห็นตามฝ่ายแรก ได้แก่คณะกรรมการ
สรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐ-
ธรรมนูญเป็นผู้คัดเลือกและเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา และ
วุฒิสภามีมติเลือกให้ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายที่สองเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” มีความหมายเฉพาะผู้ได้รับแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่รวมถึง
ศาสตราจารย์พิเศษ ดังนั้น นายอุกฤษ มงคลนาวิน จึงขาดคุณสมบัติที่จะเป็นตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญ การที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีมติและเสนอชื่อ
นายอุกฤษ มงคลนาวิน ต่อวุฒิสภาและการที่วุฒิสภามีมติคัดเลือก นายอุกฤษ
มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้มีความเห็นตามฝ่าย
ที่สองนี้ ได้แก่ตัวแทนเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตย และองค์กรประชาชน ตลอดจนทั้ง
ประชาชนจำนวนมากที่สนใจและติดตามการดำเนินการสรรหาและการเลือกตุลาการศาล
รัฐธรรมนูญ

ในฐานะประธานรัฐสภา เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสรรหา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นผู้พิจารณา
คัดเลือกและเสนอชื่อบุคคลต่อวุฒิสภา และวุฒิสภาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกบุคคลดังกล่าว

เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 257 ประกอบกับ มาตรา 256 ของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ และเนื่องจากเรื่องนี้ยังไม่มีกฎหมายและระเบียบใด ๆ ที่จะยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

เมื่อไม่มีวิถีทางอื่นใดที่จะยุติปัญหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชนซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรง และส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ขององค์กรที่ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะเป็นบรรทัดฐานต่อไปในอนาคต ในฐานะประธานรัฐสภาโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ จึงขอเสนอเรื่องพร้อมความเห็นดังกล่าวเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่า

1. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่

2. ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มิได้มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อวุฒิสภา และการที่วุฒิสภามีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้เริ่มพิจารณาเรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอมาเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2541 โดยในขั้นต้นคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาถึงประเด็นที่ว่า จะรับคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอมาไว้พิจารณาหรือไม่ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 266 ได้บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” การที่ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 นั้น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว กำหนดให้ผู้ที่เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ต้องเป็น (1) องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ (2) ประธานรัฐสภา และเรื่องที่จะเสนอนั้นต้องเป็น

ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ สำหรับเรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอมานี้ ที่ประชุมเห็นว่าเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของวุฒิสภา และคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญแล้ว ดังนั้น การที่ประธานรัฐสภาได้เสนอเรื่องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ จึงถือว่าการร้องนี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและเป็นเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจของประธานรัฐสภา ที่จะกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ที่ประชุมจึงเห็นควรรับคำร้องไว้พิจารณาต่อไป

สำหรับปัญหาซึ่งประธานรัฐสภาส่งมานั้น คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้แยกพิจารณาเป็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นแรก คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่ ซึ่งคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” นั้น เมื่อได้พิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 แล้ว เห็นได้ว่า ตามมาตรา 34 ของพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 ได้กำหนดตำแหน่งคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นตำแหน่งทางวิชาการไว้ โดยมี ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์, นั้น นอกจากนั้นในมาตรา 35 ยังได้กำหนดที่มาของศาสตราจารย์ไว้ว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ได้นั้น จะต้องมีการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยจะต้องเป็นผู้มีคุณวุฒิ ความสามารถทางการสอนและมีผลงานทางวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และเมื่อได้พิจารณาตามความในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 แล้วเห็นว่า การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างของมหาวิทยาลัยนั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ กฎทบทวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ได้กำหนดให้การแต่งตั้ง “ศาสตราจารย์” ต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) กำหนด ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการแต่งตั้งบุคคลใดให้

ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ บุคคลนั้นจะต้องผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากสภามหาวิทยาลัย และต้องเป็นไปตามที่กฎทบวงกำหนดด้วย

สำหรับตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษนั้น ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 37 บัญญัติว่า “ศาสตราจารย์พิเศษนั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย” และในวรรคสองได้บัญญัติว่า “คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษให้กำหนดเป็นข้อบังคับของมหาวิทยาลัย” ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” นั้น จะเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยก็ได้แต่ต้องผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษนั้น มีที่มาที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง และนอกจากนี้ยังเป็นตำแหน่งที่ต่างกันด้วย ประกอบกับเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” แล้ว คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากจึงเห็นว่าคำว่า “ศาสตราจารย์” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว หมายถึงเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” เท่านั้น มิได้หมายความรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วย

ประเด็นที่สอง คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากเห็นว่าเมื่อที่ประชุมได้มีมติวินิจฉัยว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) มิได้มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยแล้ว ดังนั้น การพิจารณาเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน โดยอาศัยคุณสมบัติที่เป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” เพื่อได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ จึงไม่ตรงตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) เฉพาะกรณีดังกล่าว ซึ่งได้วินิจฉัยไว้แล้วข้างต้น

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

18 กุมภาพันธ์ 2541

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

ประธานรัฐสภา

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์

ประธานวุฒิสภา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล

ประธานศาลฎีกา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์

อัยการสูงสุด

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์บุญชนะ อັตถากร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ไต้ผณ รัตนากร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายไอบาส อรุณินท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน

คำวินิจฉัยของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ตามที่ประธานรัฐสภา ได้มีหนังสือที่ สผ 0001/232 ลงวันที่ 14 มกราคม 2541 เพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหาและคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์

สรุปข้อเท็จจริง

1. คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ จำนวน 10 คน และสาขา รัฐศาสตร์ จำนวน 6 คน เพื่อเสนอให้วุฒิสภำทำการคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์จำนวน 10 คน ดังกล่าวมี นายอุกฤษ มงคลนาวิน รวมอยู่ด้วย
2. วุฒิสภำได้ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ตามมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติและความประพฤติ รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภำเพื่อประกอบการพิจารณา
3. วุฒิสภำมีมติเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540 เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ 5 คน และสาขา รัฐศาสตร์ 3 คน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ที่วุฒิสภำเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้นมีนายอุกฤษ มงคลนาวิน รวมอยู่ด้วย
4. เมื่อนายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จากวุฒิสภำแล้ว ได้มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับมติของวุฒิสภำเป็นจำนวนมาก เช่น องค์กร ประชาธิปไตย องค์กรประชาชน และสมาพันธ์ประชาธิปไตย เป็นต้น โดยผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับ

มติของวุฒิสภาดังกล่าว เห็นว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะมิได้เป็นศาสตราจารย์ ตามความในมาตรา 256 (3) ซึ่งหมายถึงผู้ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้นมิได้รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษที่ นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นอยู่

5. ผู้ที่มีความเห็นโต้แย้งมติของวุฒิสภาที่เลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ทำให้สื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ เสนอข่าวและวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นในสถาบันรัฐสภาโดยเฉพาะวุฒิสภา และการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ส่งเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะทำให้ข้อโต้แย้งต่าง ๆ ได้รับการอธิบายอย่างถูกต้อง และจะเป็นบรรทัดฐานในการสรรหาและการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในโอกาสต่อไป

ประเด็นปัญหา

การส่งเรื่องพร้อมความเห็นที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย มีประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณา ดังนี้

1. ประธานรัฐสภามีสิทธิที่จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่
2. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับเรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอไว้พิจารณาหรือไม่
3. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่
4. ถ้าคำว่าศาสตราจารย์ ตามข้อ 3 มิได้หมายความรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว การเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อวุฒิสภา และการที่วุฒิสภามีมติเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ข้อพิจารณา

1. ประเด็นที่หนึ่ง ประธานรัฐสภาจะมีสิทธิที่จะส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

เกี่ยวกับประเด็นนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 266 ได้บัญญัติว่า “ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้น หรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติ มาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีสิทธิเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้คือ องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ และประธานรัฐสภา และเรื่องที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือประธานรัฐสภาจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ จะต้องเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ในกรณีนี้ประธานรัฐสภาได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น ประธานรัฐสภาจึงมีสิทธิส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้

2. ประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับเรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอไว้พิจารณาหรือไม่

เกี่ยวกับประเด็นนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 266 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือประธานรัฐสภาเสนอ

เมื่อประธานรัฐสภาได้ส่งเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย โดยดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนด และเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจที่จะรับ เรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอไว้พิจารณา

3. ประเด็นที่สาม คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์ พิเศษด้วยหรือไม่

ประเด็นนี้เป็นปัญหาในข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 256 ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 255 (3) และ (4) ต้องมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

-----

(3) เคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดี หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

-----”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) ดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่า บุคคลที่จะได้รับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ และ สาขารัฐศาสตร์ จะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. เคยเป็น

1.1 รัฐมนตรี

1.2 กรรมการการเลือกตั้ง

1.3 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

1.4 กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

1.5 กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ

1.6 กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

หรือ

2. เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า

2.1 รองอัยการสูงสุด หรือ

2.2 อธิบดี หรือเทียบเท่า

หรือ

3. ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

ดังจะเห็นได้ว่าความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้ 3 ประเภท คือ **ประเภทแรก**เป็นบุคคลที่มีได้เป็นข้าราชการประจำ อันได้แก่รัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน **ประเภทที่สอง**เป็นบุคคลที่เคยรับราชการประจำ ได้แก่ บุคคลที่เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า และ**ประเภทที่สาม**เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ได้แก่ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

ประกอบกับเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่าความในมาตรา 34 กำหนดให้คณาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีตำแหน่งทางวิชาการที่เป็นศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ และความในมาตรา 35 กำหนดให้ผู้ที่จะได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ตามคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัยได้ จะต้องมีความรู้ความสามารถทางการสอนและผลงานวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 กำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎทบวง ซึ่งต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) กำหนด

ส่วนศาสตราจารย์พิเศษนั้น เป็นไปตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 ซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภา

มหาวิทยาลัย และคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษเป็นไปตาม
ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 17 (8)
จะกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าศาสตราจารย์ และ
ศาสตราจารย์พิเศษมีที่มาต่างกันและเป็นตำแหน่งที่ต่างกัน ผู้ที่ได้รับพระมหากรุณาโปรด
เกล้าฯ เป็นศาสตราจารย์พิเศษจึงมิใช่ศาสตราจารย์ตามความในพระราชบัญญัติจุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา
256 (3) กำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่า “...ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า
ศาสตราจารย์” คำว่า “ศาสตราจารย์” ดังกล่าวจึงต้องหมายความถึง ศาสตราจารย์ที่เป็น
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วย

คำวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า

1. ประธานรัฐสภามีสิทธิส่งเรื่องนี้พร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยได้ เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ
ตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
2. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ เพราะเป็น
เรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และประธานรัฐสภาได้ส่งเรื่องพร้อมความเห็น
ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างถูกต้องแล้ว
3. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นั้น มิได้มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วย
เพราะความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญนั้น ใช้คำว่า “ศาสตราจารย์” จึงต้อง
พิจารณาจากกฎหมายเฉพาะของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งในกรณีนี้พระราชบัญญัติจุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2522 ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ และ
ศาสตราจารย์พิเศษ มีที่มาต่างกัน และเป็นตำแหน่งที่ต่างกัน

4. การคัดเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่
ตรงตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2540 มาตรา 256 (3)

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานรัฐสภา
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภา

ความเป็นมา ประธานรัฐสภาแจ้งว่าได้รับหนังสือร้องขอจากเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและองค์กรประชาชน ขอให้นำเรื่องเสนอศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่านายอุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติถูกต้องตามมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะนายอุกฤษ มงคลนาวิน มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นศาสตราจารย์พิเศษ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมิใช่เป็นศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ประธานรัฐสภาจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

(1) คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามมาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่

(2) ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ดังกล่าวมิได้หมายความว่ารวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อวุฒิสภา และการที่วุฒิสภามีมติเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริง

(1) นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ เป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2522

(2) นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาตามรัฐธรรมนูญและได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามขบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัย

1. ประธานรัฐสภามีอำนาจเสนอเรื่องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยหรือไม่ เห็นว่าประธานรัฐสภาไม่มีอำนาจที่จะเสนอเรื่องนี้ได้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(1) การที่ประธานรัฐสภาจะอาศัยมาตรา 266 เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้จะต้องปรากฏว่าเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา 266 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”)

แต่เรื่องนี้ไม่มีกรณีใดอันจะถือได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรใดเลย ทั้งมิได้มีปัญหาขัดกันระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด คณะกรรมการสรรหาได้ดำเนินการสรรหาและเห็นว่านายอุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติถูกต้องในขณะเดียวกันวุฒิสภาซึ่งรับรายชื่อจากคณะกรรมการสรรหา มิได้สงสัยในความถูกต้องแห่งคุณสมบัติของนายอุกฤษฯ แต่ประการใด และเมื่อพิจารณาจากหนังสือของกลุ่มคนที่ขอให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้วปรากฏว่าเป็นเรื่องของการขอให้ตีความรัฐธรรมนูญในเรื่องคุณสมบัติตามมาตรา 256 (3) แต่ในเรื่องการขอให้ตีความรัฐธรรมนูญนั้นศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานด้วยเสียงข้างมาก (ในกรณีที่วุฒิสภาเสนอขอให้วินิจฉัยว่าวุฒิสภามีอำนาจที่จะไม่ให้ความเห็นชอบในการถวายคำแนะนำบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาคัดเลือกส่งมาหรือไม่) ว่ากรณีดังกล่าวยังไม่มีผู้ใดโต้แย้ง ปัญหาจึงยังไม่เกิด (ทั้ง ๆ ที่สมาชิกวุฒิสภามีความเห็นแย้งกันเป็นสองฝ่าย และสมาชิกวุฒิสภานั้นก็เป็นสมาชิกแห่งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงต้องผูกพันศาลรัฐธรรมนูญด้วย และไม่มีเหตุผลใดที่ศาลรัฐธรรมนูญจะกลับคำวินิจฉัยของตนเอง

(2) ประเด็นที่มีผู้หยิบยกขอให้ประธานรัฐสภานำเสนอศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เป็นเรื่องที่สงสัยว่านายอุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติถูกต้องตามมาตรา 256 (3) หรือไม่ แต่ประเด็นที่ประธานรัฐสภานำเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญกลับเป็นว่า “คำว่า ‘ศาสตราจารย์’ ตามมาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่” ซึ่งไม่ว่าคำตอบจะเป็นอย่างไรก็มิได้มีผลที่จะชี้ว่านายอุกฤษฯ ขาดคุณสมบัติหรือไม่ เพราะ

มาตรา 256 (3) บัญญัติว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” ประเด็นคำถามจึงต่างกับที่มีผู้สงสัย การที่ประธานรัฐสภาอ้างว่ามีผู้สงสัยจึงเสนอเรื่องนี้ (ถ้าหากมีอำนาจทำได้) ก็ต้องเป็นเรื่องเดียวกับที่มีผู้สงสัย มิใช่ว่าเมื่อมีผู้สงสัยในเรื่องหนึ่งแล้วประธานรัฐสภาจะเสนอเรื่องใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ เมื่อเรื่องที่ประธานรัฐสภาเสนอมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นคนละประเด็นกับที่มีผู้ขอจึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ประธานรัฐสภาจะทำได้

2. การสรรหาของคณะกรรมการสรรหาและการคัดเลือกของวุฒิสภา ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เห็นว่าคณะกรรมการสรรหาและวุฒิสภาได้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกโดยถูกต้องครบถ้วนตามขบวนการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญทุกประการ ทั้งในเรื่องกำหนดเวลา องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา จำนวนที่สรรหา การดำเนินการตรวจสอบของวุฒิสภา การมีมติของวุฒิสภา ไม่มีขั้นตอนใดที่จะเป็นที่สงสัยได้ หากปรากฏในภายหลังว่าบุคคลใดขาดคุณสมบัติ มาตรา 261 ได้บัญญัติวิธีการแก้ไขไว้แล้ว กล่าวคือผู้ใดขาดคุณสมบัติย่อมต้องพ้นจากตำแหน่ง และจะต้องดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกันใหม่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เรื่องนี้อาจเทียบเคียงได้กับการที่รัฐสภาผ่านร่างพระราชบัญญัติแล้ว หากสมาชิกสงสัยในความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก็อาจเข้าชื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัตินั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นอันตกไป โดยมีได้หมายความว่ารัฐสภากระทำการอันไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

3. มาตรา 256 (3) มีความหมายอย่างไร มีความเห็นดังนี้

(1) บุคคลตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 256 (3) แยกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- ก. เคยเป็นรัฐมนตรี เคยเป็นกรรมการการเลือกตั้ง เคยเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เคยเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- เคยเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- เคยเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ข. เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า

ค. ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

(2) อันตำแหน่งศาสตราจารย์นั้นจะพิจารณาว่ามีความหมายอย่างไร สมควรที่จะต้องตรวจดูกฎหมายของมหาวิทยาลัยทั้งปวงว่าบัญญัติไว้อย่างไร ซึ่งเมื่อตรวจสอบดูแล้วจะพบว่ากฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัยทุกฉบับได้บัญญัติในเรื่องศาสตราจารย์ไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งบัญญัติว่า

คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ ซึ่งอาจเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษ

(ได้แก่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509 เป็นต้น)

ตามบทบัญญัติดังกล่าวย่อมเป็นที่ชัดเจนว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” จะเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษก็ได้

ลักษณะที่สอง บัญญัติว่า

คณาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์นั้นจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

(ได้แก่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2531 พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2537 เป็นต้น)

นอกจากศาสตราจารย์ทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวแล้ว กฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกือบทุกฉบับยังบัญญัติให้มีศาสตราจารย์อีกประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า ศาสตราจารย์กิตติคุณบ้าง ศาสตราจารย์เกียรติคุณบ้าง ซึ่งได้แก่ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการประจำมาก่อน และพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด โดยบางมหาวิทยาลัยก็กำหนดให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณในทันทีที่พ้นจากตำแหน่ง บางมหาวิทยาลัยก็กำหนดให้เป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัยที่จะแต่งตั้ง ทั้งนี้โดยไม่ต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง บางมหาวิทยาลัยได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าเป็นการแต่งตั้งให้เพื่อเป็นเกียรติยศ เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นต้น

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยทุกฉบับแล้วจึงอาจสรุปได้ว่า ศาสตราจารย์หลักที่เป็นตำแหน่งทางวิชาการ และเป็นตำแหน่งที่จะต้องมีความสมบูรณ์และผลงานทางวิชาการที่อยู่ในระดับเดียวกันและเป็นตำแหน่งที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง มีเพียง 2 ชนิด คือ ศาสตราจารย์ประจำ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำในมหาวิทยาลัยนั้น และศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งเป็นผู้สอนวิชาใดวิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัยและมีความรู้เชี่ยวชาญในวิชาที่สอนแต่มิได้เป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัยนั้น แต่ต้องสอนมาเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดและมีผลงานทางวิชาการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ความแตกต่างของศาสตราจารย์ทั้ง 2 ประเภท อยู่ที่ประเภทหนึ่งเป็นข้าราชการประจำของมหาวิทยาลัย ส่วนอีกประเภทหนึ่งมิได้เป็นข้าราชการประจำของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่การที่บุคคลใดจะได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ทั้งสองประเภทต่างจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะที่เหมือนกัน คือ ต้องสอนมาเป็นระยะเวลาหนึ่งและต้องมีผลงานที่มีคุณภาพอย่างเดียวกัน ขบวนการในการพิจารณาก็ใช้หลักการเดียวกัน

มีผู้ให้ความเห็นว่าเมื่อมาตรา 256 (3) ใช้คำว่า “ศาสตราจารย์” โดยไม่มีคำต่อท้าย จึงต้องหมายความว่าเฉพาะถึงศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการประจำเท่านั้น การแปลเช่นนั้นเท่ากับเป็นการแปลเพื่อให้เป็นการตัดสิทธิของบุคคล และเป็นการฝ่าฝืนและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอื่น ๆ ของรัฐธรรมนูญ ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญกล่าวถึง “ข้าราชการ” ย่อมมีความหมายถึง ข้าราชการทุกประเภทและทุกฝ่าย ไม่จำกัดเฉพาะประเภทใดหรือฝ่ายใดเป็นการเฉพาะ แต่ถ้าที่ใดประสงค์จะให้หมายถึงข้าราชการประเภทใดโดยเฉพาะก็จะระบุไว้โดยชัดแจ้ง เช่น มาตรา 109 (8) มาตรา 139 มาตรา 207 และมาตรา 274 เป็นต้น

นอกจากนั้นถ้าแปลมาตรา 256 (3) ดังกล่าวแล้ว ก็จะเกิดความลักลั่นกันขึ้น กล่าวคือเมื่อพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เขียนเป็น 2 ลักษณะดังที่ได้แสดงไว้ข้างต้น จึงกลายเป็นว่า มหาวิทยาลัยใดบัญญัติไว้ในลักษณะที่หนึ่ง (คือบัญญัติว่า ศาสตราจารย์ ซึ่งอาจเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษก็ได้) ผู้ที่เป็นศาสตราจารย์ประจำและศาสตราจารย์พิเศษย่อมถือว่าเป็น “ศาสตราจารย์” ตามความหมายของมาตรา 256 (3) ส่วนศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยที่บัญญัติไว้ในลักษณะที่ 2 เฉพาะผู้ที่เป็นศาสตราจารย์ประจำเท่านั้นจึงจะอยู่ในความหมายของมาตรา 256 (3) การแปลเช่นนั้นจึงมีผลว่าบรรดาศาสตราจารย์พิเศษ ในสาขาวิชานิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ย่อมดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ ส่วนศาสตราจารย์พิเศษในสาขาวิชาเดียวกันจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลับดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่มาตรฐานการที่จะได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษมีมาตรฐานไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน จึงไม่น่าจะเป็นการแปลกกฎหมายที่ชอบด้วยหลักการแปลความ

(2) ความเห็นที่ว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” มีความหมายเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำเท่านั้น กล่าวคือต้องเป็นข้าราชการในตำแหน่งศาสตราจารย์ นอกจากจะไม่ชอบด้วยหลักการแปลความตาม (1) ข้างต้นแล้ว เมื่อพิจารณามาตรา 258 (1) ประกอบด้วย จะเห็นได้ชัดเจนว่าการแปลเช่นนั้นเป็นการแปลที่ทำให้กฎหมายไม่มีผลบังคับ เพราะมาตรา 258 (1) บัญญัติว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำดังนั้นข้าราชการประจำที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ จึงเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้ เพราะจะขัดกับมาตรา 258 (1) จริงอยู่ มาตรา 258 วรรคสองให้เวลาที่ จะลาออกจากตำแหน่งภายในเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ทันทีที่ลาออกจากราชการ ก็ต้องมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง “ศาสตราจารย์” ทั้งนี้ ความเป็นผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จึงหมดไป ซึ่งจะแตกต่างจากศาสตราจารย์พิเศษที่เมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษแล้วก็จะคงดำรงตำแหน่งนั้นไปตลอดชีวิต นอกจากนั้นหากรัฐธรรมนูญประสงค์จะให้หมายถึงผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำเท่านั้น บทบัญญัติในมาตรา 256 (3) ก็น่าจะต้องเขียนว่า “เคยเป็นรัฐมนตรี ฯลฯ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือ

เทียบเท่า หรือศาสตราจารย์” ซึ่งก็จะอ่านได้ความว่า **เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์**” เมื่อความใน (3) ดังกล่าวบัญญัติว่า “เคยเป็นรัฐมนตรี ฯลฯ เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” จึงต้องหมายความว่า การดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ต้องเป็นการดำรงตำแหน่งอยู่ตลอดเวลาที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(3) กรณีจะเป็นประการใดก็ตามแม้จะวินิจฉัยว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ในมาตรา 256 (3) มีความหมายเฉพาะ “ศาสตราจารย์ประจำ” ก็มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปด้วยว่าตำแหน่ง “ศาสตราจารย์พิเศษ” เป็นตำแหน่งที่ “ไม่ต่ำกว่า” ศาสตราจารย์ประจำหรือไม่ เพราะมาตรา 256 (3) ใช้คำว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” ซึ่งเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย และข้อบังคับของทุกมหาวิทยาลัยและทบวงในการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษแล้วจะเห็นได้ว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งที่**ไม่ต่ำกว่า** ตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำ เพราะต่างก็ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งและผลงานทางวิชาการในระดับเดียวกันและต้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเช่นเดียวกัน

อนึ่ง สมควรกล่าวไว้เพื่อเป็นหลักฐานและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาในเชิงการเมืองและในเชิงกฎหมายด้วย ดังต่อไปนี้

(1) ในการตั้งประเด็นถามเพื่อขอมติขึ้น ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ยืนยันตั้งประเด็นถามว่า คำว่า “ศาสตราจารย์ตามมาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่” ซึ่งได้มีการทักท้วงว่าหากตั้งประเด็นถามเช่นนั้นมติที่ได้รับ จะไม่สามารถตอบคำถามของผู้ที่ขอให้ประธานรัฐสภานำเรื่องเสนอศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะแม้หากมีมติว่าศาสตราจารย์มีความหมายไม่รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วย ก็มิได้หมายความว่านายอุกฤษฯ จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา 256 (3) เพราะมาตรา 256 (3) ใช้คำว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” และมีกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ 2 ท่าน (ท่านหนึ่งไม่ลงมติด้วย ส่วนอีกท่านหนึ่งลงมติว่า “ศาสตราจารย์ไม่รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษ”) ได้ยืนยันในที่ประชุมว่าหากตั้งคำถามว่าศาสตราจารย์พิเศษ เป็นตำแหน่งที่**ไม่ต่ำกว่า**ศาสตราจารย์หรือไม่ กรรมการท่านที่งดออกเสียงจะมีความเห็นว่า ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งที่**ไม่ต่ำกว่า**ตำแหน่งศาสตราจารย์ ส่วนอีกท่านหนึ่งอาจจะมีความเห็นที่เปลี่ยน

แปลงไป ซึ่งอาจจะมีผลทำให้เสียงข้างมากเห็นว่านายอุกฤษฯ ไม่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 256 (3) ได้

(2) ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 320 ของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีมติให้นำวิธีพิจารณา พิเคราะห์ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาใช้บังคับ ตามวิธีพิจารณาดังกล่าว มิได้มีบทบัญญัติว่าการพิจารณาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขาดคุณสมบัติหรือไม่ จะต้อง ดำเนินการอย่างไร แต่มีบทบัญญัติที่ใกล้เคียงคือมาตรา 6 อันเป็นเรื่องการวินิจฉัยว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาขาดคุณสมบัติและสมาชิกภาพต้องสิ้นสุดลง ซึ่งตามบทบัญญัตินี้กำหนดว่าจะต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนตุลาการรัฐธรรมนูญทั้งหมด ปัจจุบันตุลาการรัฐธรรมนูญมีทั้งหมด 10 ท่าน จำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่จะเท่ากับ 8 เสียง การลงมติของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้มี คะแนนเสียงข้างมากเพียง 4 ต่อ 3 ศาลรัฐธรรมนูญจะอาศัยเสียงดังกล่าววินิจฉัยว่า นายอุกฤษฯ ขาดคุณสมบัติได้หรือ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์
ประธานวุฒิสภา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกา

ปัญหาว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) หรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกาศ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม 2522 เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) บัญญัติคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิประการหนึ่งว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” ความหมายตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ย่อมแสดงชัดเจนว่าตำแหน่งทางวิชาการระดับสูงมิได้มีเพียงตำแหน่งศาสตราจารย์เท่านั้น แต่อาจมีตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้อีกซึ่งเทียบแล้วต้องไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 37 บัญญัติว่า “ศาสตราจารย์พิเศษนั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย” ทำนองเดียวกับตำแหน่งศาสตราจารย์ ซึ่งมาตรา 35 วรรคสาม บัญญัติว่า “ศาสตราจารย์นั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย” เช่นกัน หากได้พิจารณาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแห่งอื่นประกอบด้วยตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2521 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2530 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2537 ล้วนบัญญัติเรื่องศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษไว้ด้วยกันในหมวดว่าด้วย “ตำแหน่งทางวิชาการ” แสดงว่าศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งทางวิชาการประเภทหนึ่ง พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509 มาตรา 30 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตร-

ศาสตร์ พ.ศ. 2511 มาตรา 35 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 มาตรา 34 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2517 มาตรา 28 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 25 ก็บัญญัติอย่างเดียวกันว่า “คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย (สถาบัน) มีดังนี้ (1) ศาสตราจารย์ซึ่งอาจเป็น ศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษ” แสดงว่าศาสตราจารย์ประจำกับ ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่เทียบเท่ากัน ยิ่งกว่านั้นพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยทุกแห่งบัญญัติให้ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งทั้งสิ้น ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่ อย่างน้อยเทียบได้ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งศาสตราจารย์อย่างแน่นอน

ดังนั้น จึงมีความเห็นว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” เป็นตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ศาสตราจารย์ตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3)

นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล
ประธานศาลฎีกา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุด

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา ได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 266 เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหา และคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์

ข้อเท็จจริง

1. ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 (3) และ (4) คณะ กรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 257 ได้เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติ ศาสตร์ จำนวนสิบคน และผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์จำนวนหกคนต่อวุฒิสภา เพื่อดำเนิน การคัดเลือกให้เหลือผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์จำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิสภา รัฐศาสตร์จำนวนสามคน เพื่อรับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ตามมาตรา 257 (2) โดยนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นหนึ่งในผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์ จำนวน สิบคน ที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

2. ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติคัดเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อจากคณะ กรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์จำนวนห้าคน คือ นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ นายอุกฤษ มงคลนาวิน พลโท จุล อติเรก นายสุจินดา ยงสุนทร และนายประเสริฐ นาสกุล และผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์จำนวนสามคน คือ นายเชาว์ สายเชื้อ นายอนันต์ เกตุวงศ์ และนายชัยอนันต์ สมุทวณิช

3. นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้ระบุในประวัติย่อของตนที่เสนอเพื่อรับคัดเลือก เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับคุณสมบัติการเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของตนว่า เคยเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ศาสตราจารย์ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน เคยเป็นกรรมการในคณะ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และ เคยรับราชการดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ในคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แต่ได้ลาออกจากราชการ และต่อมาได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2522

4. ต่อมาเครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและองค์กรประชาชนได้มีหนังสือร้องขอต่อประธานรัฐสภา ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสรรหาและการคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สาขานิติศาสตร์ ด้วยเหตุว่ามีข้อสงสัยในคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน เนื่องจากตามมาตรา 256 (3) แห่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่าหรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ แต่นายอุกฤษ มงคลนาวิน มีตำแหน่งเป็น ศาสตราจารย์พิเศษแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มิใช่เป็นศาสตราจารย์ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย

5. ประธานรัฐสภาพิจารณา เห็นว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามมาตรา 266 แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีความเห็นแตกต่างกันไม่อาจหาข้อยุติได้ จึงเสนอเรื่องให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

2. ประเด็นที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

1. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความหมายรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่

2. ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำว่า ศาสตราจารย์ ตามมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มิได้มีความหมายรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อวุฒิสภา และการที่วุฒิสภามีมติเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ข้อพิจารณา

1. ก่อนการวินิจฉัยปัญหาตามที่ประธานรัฐสภากำหนด มีข้อพิจารณาว่า ประเด็นที่กำหนดในข้อ 1 มิได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับข้อ 2 กล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) มิได้กำหนดว่า คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้อง “ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์” เท่านั้น แต่กำหนดว่า จะต้องดำรงตำแหน่ง “ไม่ต่ำกว่า” ศาสตราจารย์ และยังได้กำหนดการเคยดำรงตำแหน่งอื่น ๆ เป็นคุณสมบัติอีกด้วย ดังนั้น แม้คำวินิจฉัยในประเด็นข้อ 1 จะยุติว่า คำว่า ศาสตราจารย์ ในมาตรา 256 (3) ไม่รวมถึง ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ ก็ได้หมายความว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน จะขาดคุณสมบัติที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยทันที หากยังต้องพิจารณาต่อไปว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์หรือไม่ และคุณสมบัติอื่นที่นายอุกฤษ มงคลนาวิน ระบุในประวัติย่อว่า เคยเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้น เป็นความจริงเช่นนั้นหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากข้อสงสัยของสังคมอันนำมาสู่การเสนอปัญหาให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว เห็นว่า ประเด็นปัญหาอยู่ที่คุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน ในการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยภาพรวม มิใช่เป็นปัญหาเพียงคำว่า ศาสตราจารย์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษหรือไม่เท่านั้น ดังนั้น คำวินิจฉัยนี้จะได้พิจารณาด้วยว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์หรือไม่ และพิจารณาประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน ด้วย

2. สำหรับประเด็นที่ 1 ที่เป็นปัญหาว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) กำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ไว้โดยแบ่งแยกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ก. บุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้แก่รัฐมนตรีหรือตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ข. บุคคลที่เคยรับราชการในตำแหน่งระดับสูง ไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า

ค. บุคคลที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ ซึ่งถือเป็นตำแหน่งทางวิชาการระดับสูง

สำหรับบุคคลซึ่งใช้คุณสมบัติตามข้อ ก. หรือข้อ ข. นั้น มาตรา 256 (3) ใช้คำว่า “เคยดำรงตำแหน่ง” หรือ “เคยรับราชการ” ซึ่งหมายความว่า เคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือเคยรับราชการในตำแหน่งดังกล่าวมาก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อได้รับเลือกดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ไม่ต้องดำรงตำแหน่งหรือรับราชการในตำแหน่งนั้น ๆ อีกต่อไป การแปลเช่นนี้จะสอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 256 (5) (7) และมาตรา 258 (1) ซึ่งบุคคลที่ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือเป็นข้าราชการประจำไม่ได้ หากดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือเป็นข้าราชการประจำอยู่ขณะได้รับเลือกก็ต้องลาออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับเลือกตามมาตรา 258 ทั้งนี้เพื่อให้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 256 (5) (7) หรือ 258 (1)

แต่สำหรับบุคคลที่ใช้คุณสมบัติดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ จะมีลักษณะแตกต่างไปจาก 2 กลุ่มแรกกล่าวคือ กฎหมายมิได้ใช้คำว่า “เคยดำรงตำแหน่ง” แต่ใช้คำว่า “ดำรงตำแหน่ง” แสดงว่าบุคคลที่จะใช้คุณสมบัติข้อนี้เข้ารับตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องคงคุณสมบัติข้อนี้ คือ ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หากพ้นจากตำแหน่งศาสตราจารย์หรือไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์เมื่อใดก็ต้องถือว่าขาดคุณสมบัติ และต้องพ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 260 (4)

3. ตำแหน่งศาสตราจารย์ เป็นตำแหน่งตามกฎหมายฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ข้อ 11 (ก) ถือเป็นตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่สอน วิจัย และให้บริการทางวิชาการ นอกจากนี้ยังปรากฏในพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัย เช่น พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 34

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2531 มาตรา 41 เป็นต้น ซึ่งในพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยจะกำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ไว้ 3 ประเภท คือ

ก. ศาสตราจารย์ เป็นตำแหน่งทางวิชาการในคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ต้องมีคุณสมบัติความสามารถทางการสอน และผลงานทางวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ตัวอย่างเช่นพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 35 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 26)

ข. ศาสตราจารย์พิเศษ เป็นตำแหน่งซึ่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษ ให้กำหนดเป็นข้อบังคับของแต่ละมหาวิทยาลัย (ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 37 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 27)

ค. ศาสตราจารย์กิตติคุณ หรือศาสตราจารย์เกียรติคุณ หมายถึง ศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญเป็นพิเศษ และพ้นตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิดและสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์กิตติคุณ หรือศาสตราจารย์เกียรติคุณในวิชาที่ศาสตราจารย์ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นเกียรติยศ คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์กิตติคุณหรือศาสตราจารย์เกียรติคุณเป็นไปตามข้อบังคับของแต่ละมหาวิทยาลัย (ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 38 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 28)

จะเห็นได้ว่า ศาสตราจารย์ (ประจำ) จะต้องเป็นข้าราชการเท่านั้น ดังนั้น หากศาสตราจารย์ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยคนใดได้รับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ก็จะต้องลาออกจากราชการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 258 และเนื่องจากตำแหน่งศาสตราจารย์เป็นตำแหน่งทางราชการเช่นเดียวกับตำแหน่งอัยการสูงสุด ปลัดกระทรวง หรืออธิบดี เมื่อลาออกจากราชการแล้วย่อมพ้นตำแหน่งไปด้วย ทำให้ขาด

คุณสมบัติการดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) (แต่เนื่องจากตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำเทียบเท่าข้าราชการพลเรือนระดับ 10 หรือตำแหน่งอธิบดี ศาสตราจารย์ประจำที่ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและต้องลาออกจากราชการ แม้จะไม่สามารถคงคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ไว้ได้ แต่ก็สามารถใช้คุณสมบัติที่เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่ามาแล้วได้) ดังนั้น หากจะตีความว่าการดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในมาตรา 256 (3) จะต้องเป็นศาสตราจารย์ประจำ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ข้อความนี้จะไม่มีผลใช้บังคับได้เลย เพราะจะไม่มีผู้ใดใช้คุณสมบัตินี้เพื่อดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากจะต้องลาออกจากตำแหน่งเมื่อได้รับเลือก การตีความเช่นนี้จึงขัดต่อหลักการตีความกฎหมาย เพราะเป็นการตีความไปในทางที่ทำให้กฎหมายใช้บังคับไม่ได้

4. คำว่า ศาสตราจารย์ ในรัฐธรรมนูญมาตรา 256 (3) เป็นการระบุถึงตำแหน่งวิชาการในความหมายทั่วไป เพราะมิได้นิยามความหมายของศาสตราจารย์ไว้ในรัฐธรรมนูญ การแปลความหมายของคำ ๆ นี้ จึงต้องมองในภาพรวมว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการคุณสมบัติของบุคคลลักษณะใด คำว่าศาสตราจารย์ในรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ศาสตราจารย์” ในพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 หรือพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2531 และถ้าพิจารณาความหมายของคำว่า ศาสตราจารย์ในพระราชบัญญัติฉบับ เช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2511 มาตรา 35 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 25 พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509 มาตรา 30 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 มาตรา 34 ล้วนแต่บัญญัติว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์นั้นอาจเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษก็ได้ แสดงว่าตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยเหล่านี้รวมถึงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษด้วย ดังนั้น การตีความว่า ศาสตราจารย์ในรัฐธรรมนูญมาตรา 256 (3) ไม่รวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษจึงใช้ไม่ได้กับมหาวิทยาลัยเหล่านี้ แต่ถ้าจะตีความว่า ศาสตราจารย์พิเศษเฉพาะในบางมหาวิทยาลัยที่พระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยนั้นบัญญัติให้รวมอยู่ในความหมายของคำว่าศาสตราจารย์เท่านั้นที่จะมีคุณสมบัติเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ ก็จะทำให้เกิดความลักลั่นอย่างไม่มีเหตุผลระหว่างศาสตราจารย์พิเศษ

ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า มิใช่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญที่จะให้มีผล เช่นนั้น ดังนั้น การจะตีความให้มีผลบังคับได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน จึงต้องแปลว่าคำว่า ศาสตราจารย์ที่ใช้ในรัฐธรรมนุญมาตรา 256 (3) เป็นการใช้ในความหมายทั่วไป รวมถึง ศาสตราจารย์ทุกประเภทที่มีบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยรองรับ

5. จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ไม่ว่าจะพิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของ กฎหมายรัฐธรรมนุญ หรือพิจารณาในแง่การตีความบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีผลใช้ บังคับได้ จึงเห็นว่า คำว่าศาสตราจารย์ที่ใช้ในรัฐธรรมนุญมาตรา 256 (3) ต้องมีความหมาย รวมถึง ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ด้วย

6. อย่างไรก็ตามถึงหากจะตีความคำว่า ศาสตราจารย์ในรัฐธรรมนุญมาตรา 256 (3) ว่า ไม่รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษ ก็ได้หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ พิเศษจะขาดคุณสมบัติที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในทันทีเพราะรัฐธรรมนุญ มาตรา 256 (3) ระบุคุณสมบัติประการหนึ่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประเภทผู้ทรง คุณวุฒิ สาขานิติศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์ว่า จะต้องดำรงตำแหน่ง “ไม่ต่ำกว่า” ศาสตราจารย์ มิได้จำกัดว่า จะต้องเป็น “ศาสตราจารย์” เท่านั้น จึงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยต่อไปด้วยว่า หาก คำว่า ศาสตราจารย์ไม่รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษแล้ว ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษเป็น ตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยทั้งหลายนั้นประกอบด้วย อาจารย์ 2 ประเภท คือ อาจารย์ประจำ ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย กับ อาจารย์พิเศษ ซึ่งหมายถึงผู้มีคุณวุฒิเหมาะสมและมีได้เป็นอาจารย์ประจำ ซึ่งอธิการบดีจะ แต่งตั้งตามคำแนะนำของคณบดี (ดูพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มาตรา 36 และข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วย การแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ พ.ศ. 2522 ข้อ 3) อาจารย์ประจำจะมีตำแหน่งทางวิชาการ 4 ตำแหน่ง คือ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ ในขณะที่อาจารย์พิเศษก็มีตำแหน่งทาง วิชาการ 4 ตำแหน่งเช่นกัน คือ ศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์พิเศษ และอาจารย์พิเศษ

การแต่งตั้งศาสตราจารย์ (ประจำ) ต้องพิจารณาคุณวุฒิความสามารถทาง การสอนและผลงานวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนใน

มหาวิทยาลัย ส่วนคุณสมบัติของผู้จะได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะกำหนดเป็นข้อบังคับของมหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัย เช่น ข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษ พ.ศ. 2522 กำหนดคุณสมบัติว่าจะต้องดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งอาจารย์พิเศษไม่น้อยกว่าสิบเอ็ดปีสำหรับผู้มีวุฒิปริญญาตรี ไม่น้อยกว่าแปดปีสำหรับผู้มีวุฒิปริญญาโท และไม่น้อยกว่าหกปีสำหรับผู้มีวุฒิปริญญาเอก กับจะต้องมีผลงานทางวิชาการ ประกอบด้วยมีชั่วโมงสอนประจำวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและทำการสอนได้ผลดีสมความมุ่งหมาย และจะต้องเสนอผลงานแต่งหรือเรียบเรียงตำราที่ใช้ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่าเล่มหนึ่งซึ่งมีคุณภาพดีมาก หรือบทความทางวิชาการที่มีคุณภาพดีมากซึ่งได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แล้วไม่เกินห้าปีก่อนที่จะได้รับพิจารณาแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษ หรือมีผลงานวิจัยซึ่งมีคุณภาพดีมากโดยทำเสร็จไม่เกินห้าปีก่อนที่จะได้รับพิจารณาแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษ ส่วนข้อบังคับของมหาวิทยาลัยอื่นก็มีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่า ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษจะต้องมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย คุณวุฒิ ระยะเวลาการสอนและผลงานทางวิชาการและเป็นตำแหน่งที่ต้องมีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเช่นเดียวกับศาสตราจารย์ประจำ และเมื่อพิจารณาว่าในกลุ่มของอาจารย์พิเศษมีตำแหน่งอาจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์พิเศษ และศาสตราจารย์พิเศษ เช่นเดียวกับตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ซึ่งเทียบกันได้ชั้นต่อชั้น ประกอบกับคุณสมบัติของศาสตราจารย์พิเศษ ซึ่งจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษในลักษณะที่เป็นผู้นำทางวิชาการ (authority) ในวิชาที่สอนแล้ว ย่อมสรุปได้ว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษย่อมเป็นตำแหน่งที่เทียบเท่ากับศาสตราจารย์

7. ส่วนการที่นายอุกฤษ มงคลนาวิน เคยเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้น เห็นว่าไม่ตรงกับคุณสมบัติที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) ที่ระบุว่าต้องเคยเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพราะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรานี้ หมายถึงองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 297 ซึ่งขณะนี้ยังไม่มี การแต่งตั้ง แต่มีได้รวมถึงคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งแต่งตั้งตาม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 จึงไม่สามารถอ้างคุณสมบัติข้อนี้ได้

8. สำหรับประเด็นที่ 2 นั้น เมื่อวินิจฉัยว่า คำว่า ศาสตราจารย์ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยแล้ว ประเด็นที่ 2 จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

สรุป

เห็นว่า คำว่า ศาสตราจารย์ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 256 (3) มีความหมายรวมถึง ศาสตราจารย์พิเศษด้วย และ ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยทั้งหลายเป็นตำแหน่งที่เทียบเท่ากับตำแหน่ง ศาสตราจารย์ (ประจำ) ดังนั้น นายอุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีคุณสมบัติที่จะดำรง ตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์

อัยการสูงสุด

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร

1. ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการแต่งตั้งนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะพิจารณาวินิจฉัยในการประชุมศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2541 นั้น โดยสรุปก็คือ ฝ่ายวุฒิสภาเห็นว่า ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อแต่งตั้งให้นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์เสร็จสิ้นไปแล้ว คงอยู่แต่เพียงที่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อลงพระปรมาภิไธยเท่านั้น แต่อีกฝ่ายหนึ่งคือ องค์การประชาธิปไตยและองค์การประชาชน รวมตลอดถึงองค์กรสื่อสารมวลชน ฯลฯ เห็นว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้โดยอ้างถึง⁽¹⁾ เอกสารที่นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้นำเสนอกรรมการสรรหาเพื่อประกอบการพิจารณาว่า ตนเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และเคยเป็นศาสตราจารย์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) การกล่าวอ้างนี้ไม่เป็นความจริงหรืออีกนัยหนึ่งคือ เป็นความเท็จทำให้วุฒิสภาหลงผิด แล้วเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้

2. ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญย่อมประกอบด้วย ประธาน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหลายท่าน มีอำนาจเหนือผู้ใช้อำนาจอธิปไตยทางนิติบัญญัติ (สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา) และทางบริหาร (คณะรัฐมนตรี) กับทางตุลาการ(ศาล) ฉะนั้นการที่จะเลือกบุคคลใดให้ดำรงตำแหน่งจะต้องได้บุคคลที่มีความรู้ลึกและความสำนึกในความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองมากที่สุด นายอุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งถ้าตีความตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้โดยชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่มีสิทธิที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงควรพิจารณาวินิจฉัยให้วุฒิสภายกเลิกมติที่ได้ทำไปแล้ว และเลือกสรรบุคคลใหม่แทน นายอุกฤษ มงคลนาวิน⁽²⁾

หมายเหตุ

(1) ดูประวัติย่อพร้อมความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของนายอุกฤษ มงคลนาวิน

(2) ดูมาตรา 255,256,257,267 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และมาตรา 17 27 37 แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522

(3) คำวินิจฉัยนี้ได้ยึดหลักทางนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ตามเจตนารมณ์ของรัฐ-
ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร

1. ตามที่ขอให้พิจารณาข้อเสนอขององค์กรประชาธิปไตย และองค์กรประชาชนร้องขอให้ท่านประธานเสนอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญว่าจะไม่ถูกต้องกับรัฐธรรมนูญ ม.256 (3) ของรัฐธรรมนูญ ท่านประธานจึงอาศัยอำนาจตาม ม.266 เสนอเรื่องให้พิจารณา กระผมเห็นว่าท่านประธานมีอำนาจตาม ม.266 ที่จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่จะไปวินิจฉัยองค์กรที่ริเริ่มเรื่องขึ้นมาว่าเป็นองค์กรหรือไม่ เพราะตัวท่านประธานรัฐสภามีอำนาจที่จะเสนอปัญหาเกี่ยวกับการตีความของรัฐธรรมนูญได้ตาม ม.266 อยู่แล้ว

2. ปัญหาที่ว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตาม ม.256 (3) ของรัฐธรรมนูญ 2540 มีความหมายถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยหรือไม่

เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ ม.256 (3) ได้กำหนดคุณสมบัติของคนที่จะเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ ตาม ม.255 (3) ไว้ว่าต้องมีคุณสมบัติ **เคยเป็นรัฐมนตรี** กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือ**เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า** ศาสตราจารย์ตามนี้แสดงอยู่ในถ้อยคำแล้วว่าต้องเคยเป็นข้าราชการในตำแหน่งดังกล่าว คำว่า **ดำรงตำแหน่ง** รับราชการในตำแหน่งนั้น ๆ พูด่าง ๆ คือ หมายถึงข้าราชการในตำแหน่งดังกล่าว

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัย คือ คำว่าศาสตราจารย์จะมีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณา พ.ร.บ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522 มาตรา 17 ข้อ 8 แยกการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และถอดถอนอธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ เป็นแต่ละตำแหน่งไม่รวมกัน

ในมาตรา 27 กำหนดอำนาจหน้าที่กรรมการประจำคณะ หรือคณะกรรมการประจำแผนกอิสระมีอำนาจหน้าที่ในข้อ 5 ว่าถึงการเสนอการแต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์กิตติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วย-

ศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ในคณะหรือแผนกอิสระต่อมหาวิทยาลัย โดยแยกตำแหน่งข้าราชการเป็นชนิด ๆ ไป

ในมาตรา 34 ได้กำหนดคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย มีตำแหน่งทางวิชาการดังนี้ 1. ศาสตราจารย์ 2. รองศาสตราจารย์ 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 4. อาจารย์

ใน ม.36 กล่าวถึงอาจารย์พิเศษ อธิการบดี จะแต่งตั้งตามคำแนะนำของคณบดี ฯลฯ และมีได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย

ใน ม. 37 ศาสตราจารย์พิเศษ จะโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย

ใน ม. 38 ศาสตราจารย์ ซึ่งมีความรู้ความสามารถความชำนาญพิเศษ และพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความผิด สภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์กิตติคุณ ในวิชาที่ศาสตราจารย์ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ฯลฯ

ตามมาตราต่าง ๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์ กับ ศาสตราจารย์พิเศษแยกกันเป็นต่างหาก ทั้งการแต่งตั้ง การถอดถอน มาตลอด เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จึงไม่ใช่ศาสตราจารย์พิเศษ

3. เมื่อศาสตราจารย์ กับ ศาสตราจารย์พิเศษ เป็นคนละอย่างแยกกันตามที่เรียนมาแล้ว การเลื่อนนายอุกฤษ มงคลนาวิน จึงไม่ชอบด้วย ม.256 (3)

ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของพลโท โกวิท มัชฌมจันทร์

ข้อเท็จจริงมีว่า ในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามความในมาตรา 255 (3), 256 (3) และ 257 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ปรากฏว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากวุฒิสภามีตำแหน่งทางวิชาการเป็น “ศาสตราจารย์พิเศษ” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มิใช่เป็น “ศาสตราจารย์” ที่เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย จึงมีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าชอบด้วยบทบัญญัติ มาตรา 256 (3) แล้ว อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าขัดต่อบทบัญญัติดังกล่าว ประธานรัฐสภาจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

1. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญ มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยหรือไม่

2. หากวินิจฉัยว่ามีได้มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วย ขอให้วินิจฉัยว่าการเสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิ และการคัดเลือกของวุฒิสภาที่มีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน นั้น ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของมาตรา 256 (3)

คำวินิจฉัย ตามบทบัญญัติ มาตรา 256 (3) บัญญัติว่า

“(3) เคยเป็นรัฐมนตรี กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีบุคคล 2 ประเภท คือ บุคคลที่ “เคยเป็น...” และ บุคคลที่ “เคยรับราชการ...” มาก่อน ข้อความสุดท้ายจึงหมายความว่า “เคยรับราชการดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” หากจะหมายความว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” เท่านั้น ก็คงจะขัดกับเจตนารมณ์ เพราะเมื่อได้รับเลือกแล้วจะต้องไปลาออกตามมาตรา 258 ก็ทำให้ต้องขาดคุณสมบัติตามมาตรา 256 ได้อีก ซึ่งไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น

ตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 ผู้มีหน้าที่สอนมี 2 ประเภท คือ คณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย และอาจารย์พิเศษ ตามกฎทบทวน ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ.2507 ได้กำหนดตำแหน่งศาสตราจารย์ไว้เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ตลอดจนการบรรจุและแต่งตั้งมิได้กำหนดถึงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษแต่ประการใด ตำแหน่งศาสตราจารย์เป็นตำแหน่งในการรับราชการ ดังเช่น ตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติของผู้จะได้รับเลือกมาดำรงตำแหน่งอธิการบดี ตาม (2) ก็ใช้คำว่า “เคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์” เป็นต้น ส่วนศาสตราจารย์พิเศษคงมีบัญญัติใน มาตรา 36 และ 37 ของพระราชบัญญัตินั้น เกี่ยวกับอาจารย์พิเศษซึ่งจะแต่งตั้งเป็นครั้งคราว ประจำปีการศึกษา มิได้เป็นคณาจารย์ประจำ จึงแยกต่างหากจากกัน ฉะนั้น คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญ หาได้รวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยไม่

จึงวินิจฉัยว่า

1. คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มิได้มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ”
2. การสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสรรหาที่เสนอชื่อ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ตำแหน่งทางวิชาการเป็นศาสตราจารย์พิเศษ และการคัดเลือกของวุฒิสภาที่มีมติเลือก นายอุกฤษ มงคลนาวิน จึงยังไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของมาตรา 256 (3)

พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาสตราจารย์โสภณ รัตนากร

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความใน มาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญ มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” และ “ศาสตราจารย์พิเศษ” เป็นตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นคำที่ใช้อยู่ในกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา ก่อนที่จะนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น การที่จะพิจารณาว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” จะมีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยหรือไม่ ตามปัญหาข้างต้นนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความหมายและความเป็นมาของคำทั้งสองนั้นในกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเสียก่อน และเนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) บัญญัติถึง “ศาสตราจารย์” และ “ศาสตราจารย์พิเศษ” โดยมีได้เจาะจงถึงศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษในสาขาใดหรือของสถาบันอุดมศึกษาใดโดยเฉพาะ จึงเห็นสมควรได้พิจารณาถึงศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วไปด้วย

ได้ตรวจสอบกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาฉบับต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่า แม้กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาหลายฉบับได้บัญญัติถึงคำว่า “ศาสตราจารย์” ซึ่งเดิมเรียกว่า “ศาสตราจารย์ประจำ” ต่างหากจากคำว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” แต่ก็มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาบางฉบับได้เคยบัญญัติคำว่า “ศาสตราจารย์” ให้มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์ประจำ” และ “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วย เช่น พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2495 มาตรา 35 พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2511 มาตรา 32 (1) พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2511 มาตรา 28 (1) พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2512 มาตรา 35 (1) และ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2512 มาตรา 35 (1) เป็นต้น ทั้งในปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาบางฉบับ ก็ยังคงบัญญัติว่า “ศาสตราจารย์” หมายความว่า “ศาสตราจารย์ประจำ” และ “ศาสตราจารย์พิเศษ” เช่น พ.ร.บ.สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2505 มาตรา 30 บัญญัติว่า “คณาจารย์ในสถาบัน มีดังนี้ (1) ศาสตราจารย์ซึ่งอาจเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือ ศาสตราจารย์พิเศษ...” และได้มีบทบัญญัติเช่นเดียวกันใน พ.ร.บ. อื่น ๆ อีก เช่น พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2511 มาตรา 35 (1) พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2514 มาตรา 34 (1) และ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 25 (1) เป็นต้น นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาบางฉบับ เช่น พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 มาตรา 45 และ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. 2535 มาตรา 45 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการ เป็นค่านำหน้านาม พ.ศ. 2536 ก็ได้กำหนดให้ใช้อักษรย่อ ศ. นำหน้านามของผู้ที่เป็น “ศาสตราจารย์” หรือ “ศาสตราจารย์พิเศษ” เหมือนกัน จากบทบัญญัติของกฎหมายและ ระเบียบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” หรือคำย่อว่า “ศ.” อาจหมายถึงความถึง “ศาสตราจารย์” หรือ “ศาสตราจารย์พิเศษ” ก็ได้

อนึ่ง กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาหลายฉบับ ได้จัดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ ด้วยศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษไว้ในหมวดเดียวกัน โดยเรียกชื่อหมวดนั้นว่า “ตำแหน่งทางวิชาการ” อันแสดงให้เห็นว่า ศาสตราจารย์พิเศษก็ถือว่าเป็น “ตำแหน่งทาง วิชาการ” เช่นเดียวกับศาสตราจารย์

เมื่อตรวจสอบถึงคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาฉบับต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่า กฎหมายดังกล่าวแต่ละฉบับมีการบัญญัติถึงคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้ง ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษไว้คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ทั้งศาสตราจารย์และ ศาสตราจารย์พิเศษจะได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ทั้งศาสตราจารย์และ ศาสตราจารย์พิเศษจะต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา ต้องได้ทำการสอนและมีผลงานทาง วิชาการตามที่กำหนด ซึ่งกฎหมายบางฉบับ เช่น พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2521 มาตรา 27 กำหนดไว้ว่า ศาสตราจารย์พิเศษต้องมีคุณสมบัติทางวิชาการ เช่นเดียวกับศาสตราจารย์ประจำ บางฉบับกำหนดคุณวุฒิของศาสตราจารย์ประจำและ ศาสตราจารย์พิเศษโดยมาตรฐานเดียวกัน เช่น พ.ร.บ.สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2509 มาตรา 33 พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2511 มาตรา 38 พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2514 มาตรา 37 เป็นต้น ข้อที่แตกต่างกันชัดเจนก็คือ ศาสตราจารย์จะต้องเป็นอาจารย์ประจำ คือเป็นผู้สอนประจำอยู่ในสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ส่วนศาสตราจารย์พิเศษจะเป็นอาจารย์ประจำไม่ได้

ที่มีการกล่าวว่า ศาสตราจารย์จะต้องผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการจากทบวงมหาวิทยาลัย และจะต้องเป็นข้าราชการระดับ 10 จึงถือว่าศาสตราจารย์อยู่ในระดับสูงกว่าศาสตราจารย์พิเศษนั้น น่าจะไม่เป็นความจริงเสมอไป เพราะว่าเฉพาะศาสตราจารย์สำหรับมหาวิทยาลัยในระบบราชการ หรือที่เรียกกันว่า “ศาสตราจารย์ของทบวง” เท่านั้น ที่การแต่งตั้งจะต้องผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการจากทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบเงินเดือนของข้าราชการ สำหรับศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยที่อยู่นอกระบบราชการ เช่น ศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีได้มีฐานะเป็นข้าราชการ หากต้องผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการจากทบวงมหาวิทยาลัยไม่ ทั้งการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษก็ต้องผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการของแต่ละมหาวิทยาลัยเช่นกัน โดยทั่วไปไม่น่าจะกล่าวได้ว่า ศาสตราจารย์จะมีความรู้ความสามารถทางวิชาการสูงกว่าศาสตราจารย์พิเศษเสมอไป ตามความเป็นจริงเมื่อแรกเริ่มมีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังมีศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์ประจำไม่ คงมีแต่ศาสตราจารย์พิเศษ เท่านั้น ศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์ประจำเพิ่งมีขึ้นในภายหลัง โดยทั่วไปศาสตราจารย์พิเศษมักจะเป็นผู้มีวิทยุฒิและประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการและการทำงานมากกว่าศาสตราจารย์ประจำ

สำหรับปัญหาที่ว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญ มีความหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา คำว่า “ศาสตราจารย์” อาจหมายรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วย และกฎหมายดังกล่าวบางฉบับและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีก็ให้ใช้คำย่อ ศ. สำหรับคำว่า ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษร่วมกัน รัฐธรรมนูญก็น่าจะใช้คำว่า ศาสตราจารย์ในความหมายที่อาจรวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วยเช่นกัน โดยทั่วไป ศาสตราจารย์พิเศษก็มีคุณสมบัติและคุณวุฒิทางวิชาการไม่ด้อยกว่าศาสตราจารย์ จึงไม่น่าจะมีเหตุที่รัฐธรรมนูญจะกีดกันมิให้ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คงให้เป็นได้เฉพาะผู้เป็นศาสตราจารย์เท่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาจึงวินิจฉัยว่า คำว่า

“ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256(3) ของรัฐธรรมนูญ มีความหมายรวมถึง
ศาสตราจารย์พิเศษด้วย

เมื่อได้วินิจฉัยดังนี้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาข้อสองต่อไป

ศาสตราจารย์ไสภณ รัตนากร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของนายไอบาส อรุณินท์

ได้พิจารณาปัญหาที่ประธานรัฐสภาขอให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้วมีความเห็นดังนี้

ปัญหาว่า คำว่า “ศาสตราจารย์” ตามความในมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีความหมายรวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” ด้วยหรือไม่ นั้น โดยที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในระดับศาสตราจารย์ ซึ่งอาจมาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ได้บัญญัติคุณสมบัติของผู้ที่อาจได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์ไว้โดยแจ้งชัด ดังนั้น คำว่า “ศาสตราจารย์” จึงหมายถึง ศาสตราจารย์ตามที่กฎหมายบัญญัติ และ ณ ที่นี้มีความจำเป็นต้องพิจารณาจากกฎหมายของแต่ละมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ดังกรณีของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ก็เป็นปัญหากรณีเป็นผู้ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์พิเศษโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ตามนัยมาตรา 17 (8) ของ พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 ฉะนั้น การพิจารณาความหมายของคำว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” กรณีนี้จึงต้องพิเคราะห์พิจารณาจากบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้อง

พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 มิได้บัญญัติให้ชัดเจนว่า “ศาสตราจารย์” หมายความว่ารวมถึง “ศาสตราจารย์พิเศษ” แต่กลับปรากฏว่าได้บัญญัติถึงผู้ทรงความรู้ความสามารถระดับสูงไว้หลายตำแหน่ง เช่น มาตรา 35 บัญญัติว่า ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ต้องมีคุณวุฒิความสามารถทางการสอนและผลงานวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ส่วนคุณวุฒิของศาสตราจารย์พิเศษนั้น มาตรา 37 บัญญัติว่า จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงเห็นในเบื้องต้นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น “ศาสตราจารย์” กับ “ศาสตราจารย์พิเศษ” ย่อมไม่เหมือนกัน

นอกจากปรากฏว่า ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ มีความเป็นมาต่างกันดังกล่าวข้างต้นแล้ว เมื่อย้อนดูบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์ฯ มาตรา 51

ยังได้บัญญัติแยกคำระหว่างผู้เป็นศาสตราจารย์ กับศาสตราจารย์พิเศษ ก่อนวันที่ พ.ร.บ. นี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นมีฐานะเป็นศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์พิเศษ ตาม พ.ร.บ. นี้ด้วย

อนึ่ง ในการที่สภามหาวิทยาลัย ตามพ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 จะถวายคำแนะนำเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ใดเป็นศาสตราจารย์พิเศษตามมาตรา 37 นั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้กำหนดข้อบังคับของมหาวิทยาลัยไว้ตามข้อบังคับฯ ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2522 ว่าด้วยการแต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษขึ้น โดยเฉพาะกำหนดความหมายของ “ศาสตราจารย์พิเศษ” ตลอดทั้งคุณสมบัติและผลงานทางวิชาการของผู้ที่จะได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ซึ่งข้อบังคับนี้ใช้เฉพาะ “ศาสตราจารย์พิเศษ” เท่านั้น

โดยสรุปจึงเห็นว่าโดยที่ความหมายของคำว่า “ศาสตราจารย์” กับ “ศาสตราจารย์พิเศษ” มีข้อกำหนดตามกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน ฉะนั้น คำว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” ของ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมิใช่ “ศาสตราจารย์” ตาม พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 และมาตรา 256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่วนปัญหาต่อไปว่า ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มีคุณสมบัติที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อไม่ปรากฏ ณ ที่ใดว่า ศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์พิเศษเทียบเท่าได้ หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ากันหรือไม่ ดังนี้ จึงเห็นว่าไม่อาจวินิจฉัยเทียบได้ว่าเท่ากัน หรือไม่ต่ำกว่ากัน ตามนัย ม.256 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายโสภาส อรุณินท์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ สผ 0001/

ศาลรัฐธรรมนูญ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กท 10300

มกราคม 2541

เรื่อง ผิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

เรียน นายศรีอัมพร ศาลิคุปต์ กับพวก

อ้างถึง คำฟ้องของท่าน ลงวันที่ 7 มกราคม 2541

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยมาตรา 28 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ความว่า จำเลยเสนอคุณสมบัติของตนเองต่อคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่า จำเลยเคยเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และมีตำแหน่งศาสตราจารย์ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 256 (3) ทั้งที่ตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังไม่มี การแต่งตั้ง และจำเลย เป็นเพียงรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษเท่านั้น ทำให้จำเลยได้รับการคัดเลือกโดยมติของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเข้าใจผิดในคุณสมบัติของจำเลย มติดังกล่าว จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

(1) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3) คำว่า ศาสตราจารย์ หมายความว่าเฉพาะผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เท่านั้น ไม่ใช่หมายความว่ารวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ

(2) การคัดเลือกนายอุกฤษ มงคลนาวิน ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีมติเสนอชื่อและที่วุฒิสภามีมติคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลเป็นโมฆะนั้น

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าโจทก์ฟ้องคดีนี้โดยอาศัย มาตรา 28 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้หรือใช้สิทธิทางศาล หรือ ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ตามบทบัญญัติดังกล่าวโจทก์จะฟ้องคดีต่อศาลได้ต่อเมื่อ โจทก์ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ แต่ตามคำฟ้องของโจทก์ ไม่

ปรากฏว่าโจทก์ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่ประการใด โจทก์เพียงแต่อ้างในคำฟ้องว่า จำเลยเสนอคุณสมบัติของจำเลยต่อคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำเลยได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยเข้าใจผิดว่าจำเลยมีคุณสมบัติตามมาตรา 256 ของรัฐธรรมนูญเท่านั้น คำฟ้องของโจทก์ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 28 วรรคสอง โจทก์ไม่อาจอาศัยบทบัญญัติดังกล่าวมาฟ้องจำเลยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองไว้พิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก ๒
รายชื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
ทำหน้าที่เป็นคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
(ชุดแรก) ตามมาตรา ๓๒๐

รายชื่อคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ ๑ (รักษาการคณะกรรมการ
ศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๐)

๑. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	ประธานรัฐสภา
๒. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานวุฒิสภา
๓. นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล	ประธานศาลฎีกา
๔. นายสุชาติ ไตรประสิทธิ์	อัยการสูงสุด
๕. ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร	ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวุฒิสภา
๖. ศาสตราจารย์ประเทือง กীরติบุตร	ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวุฒิสภา
๗. พลโท โกวิท มัชฌมจันทร์	ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวุฒิสภา
๘. ร้อยตำรวจตรี วรณ ชันชื้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร
๙. ศาสตราจารย์ไสลภณ รัตนากร	ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร
๑๐. นายไอลภาส อรุณินท์	ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร

คณะผู้จัดทำ

นายอภิชาติ	คำทอง
นายวิรัตน์	เนยสูงเนิน
นายเอรวัตร	อุ้นกงลาด
นางสาวสุพิศ	หล้าคำภา
นางวันดี	เรื่อนเพ็ชร

